

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

MARDİN İLİ GÜMÜŞ TELKARİ KADIN TAKILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Yeter FIRAT

Ankara
Mayıs, 2010

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

MARDİN İLİ GÜMÜŞ TELKARI KADIN TAKILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yeter FIRAT

Danışman: Yrd. Doç. Zeynep GÖKÇESU

**Ankara
Mayıs, 2010**

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Yeter Fırat’a ait, ‘’ Mardin İli Gümüş Telkari Kadın Takıları’’ başlıklı tez tarihinde jürimiz tarafından El Sanatları Bölümü Geleneksel Türk El Sanatları Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye: Yrd. Doç. Zeynep GÖKÇESU (Tez Danışmanı).....

Üye:.....

Üye:.....

Üye:.....

Üye:.....

ÖNSÖZ

Çeşitli toplumların kültürlerini sosyal değişikliklerini ve estetik duygularını en iyi şekilde yansıtan alanlardan biri takı sanatıdır.

Takı sanatının en önemli çeşitlerinden biri de telkaridir. İnsanlardaki estetik duygularla beraber her şeyi tam ve mükemmel yapma amaçları bu sanat dalında da kendini en iyi şekilde göstermektedir. Telkari tekniği ile yapılmış takı örnekleri zamanımıza çok güzel ve özel bir miras olarak aktarılmıştır. Günümüzdeki teknolojinin gelişmesi sebebiyle telkari tekniği yeterince önemini vurgulayamamaktadır. Bu tezdeki amaç telkari tekniği ile yapılmış kadın takılarının incelenip özelliklerinin vurgulanmasına yöneliktir.

Bu araştırma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışmada bilgisini esirgemeyen ve sonsuz hoşgörüsüyle destek veren değerli tez danışmanım sayın Yrd. Doç. Zeynep GÖKÇESU'ya tezimin hazırlanması aşamasında bana yardımcı olan sevgili eşime, tezimle ilgili araştırmalarımda desteğini esirgemeyen kardeşime sonsuz teşekkürler.

Yeter FIRAT

ÖZET

Mardin İli Gümüş Telkari Kadın Takıları

FIRAT, Yeter

Yüksek lisans, El Sanatları Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Zeynep GÖKÇESU

Mayıs, 2010

Bu araştırma, Mardin ili Telkari gümüş kadın takılarının incelenmesi üzerine yapılmıştır. Telkari gümüş kadın takı örnekleri ele alınıp konu, motif, kompozisyon, teknik ve kullanılan malzemeler açısından incelenmiştir.

Bu araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yapılan bu araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları ve sınırları ele alınmıştır. Bu araştırmanın amacı atölyeler de yapılmış ve satış mağazalarında bulunan telkari gümüş kadın takılarının bir kısmının incelenerek belgelenmiş, kompozisyon özellikleri, kullanılan ana ve yardımcı tekniklerin ve kullanılan malzemelerin ele alınmıştır.

Telkarinin gelişimi hakkında bilgi vermek ve Mardin ili telkari gümüş kadın takılarının genel özelliklerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma 70 anket formunun uygulanması ve 60 adet telkari örneğinin incelenmesi ile sınırlıdır.

İkinci bölümde; Mardin ili tarihçesi, coğrafi özelliği tarihi yapıları ve özellikleri, el sanatları ve kuyumculuk ile ilgili bilgiler verilmiş, takının toplam yaşamında ki yeri, takı seçimini etkileyen faktörler, takı çeşitleri, kuyumculukta kullanılan madenler, kuyumculukta kullanılan teknikler, telkarinin tanımı, tarihi gelişimi, telkari de uygulanan süsleme teknikleri ve kullanılan araç gereçler hakkında bilgiler verilmiştir. Telkari tekniği ile yapılmış 1 adet yaka iğnesinin üretim aşamalarının analizi yapılmıştır. Ayrıca yapılmış çalışmalarla ilgili bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise; araştırmanın yöntemi, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgiler yer almaktadır.

Dördüncü bölümde; araştırmayla ilgili bilgi formları incelenmiş, anket formları sonuçları değerlendirilmiştir.

Beşinci bölümde de; elde edilen bulgulardan yola çıkılıp, varılmış sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Ayrıca faydalanılan kaynaklar ve ekler kısmı bulunmaktadır.

Anahtar kelime: Telkari, gümüş takılar, Mardin Takıları

ABSTRACT

Filigree Silver Jewelry of Women of Mardin Province

FIRAT, Yeter

Master Program, Hand Craft Field of Study

Theis Advisor: Yrd. Doç: Zeynep GÖKÇESU

May-2010

This research, Mardin Province is based on examination of filigree silver jewelry women. Women's issues be handled and mounted specimens of silver filigree, motif, composition, technique and analyzed in terms of materials used.

This research consists of five sections. The first part of this research problem, objective, significance, assumptions and limitations are discussed. This research is in making that goal workshop also made and shops found in filigree silver women's jewelry a part of examining the documentation, composition, properties, use the main and ancillary techniques, use of the material handled is.

To provide information about the development of filigree and silver filigree Mardin to reveal the general characteristics of women's jewelry is intended. A questionnaire survey of 70 implementation and analysis of samples is limited to 60 pieces of filigree.

In the second section, Mardin province's history, geographic features on the structure and properties, crafts and jewelry-related information is given, so the total in the life of that place, so that selection factors affecting, so kind, the jewelry used in metals, jewelry techniques used in the filigree of the definition, historical development , also applied filigree decoration techniques and equipment used in information given. Made with filigree technique of pin 1 of the production process has been analyzed. Moreover, studies have been given information about.

In the third section, research methodology, population and sampling, data collection and analysis of information takes place.

In the fourth section, the research examined information forms, survey forms were evaluated.

In the fifth section, whether the findings set out from, there are conclusions and recommendations are included.

And also adds the benefit of the resources are.

Key words: Filigree, silver jewelry, Mardin Jewellery

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
TABLolar LİSTESİ	xiii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi	2
Araştırmanın Varsayımları	2
Araştırmanın Sınırlılıkları	3
Tanımlar	3
BÖLÜM II	4
A. İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALAR	4
1. Mardin İli ile İlgili Bilgiler	4
1.1. Coğrafi Konumu	4
1.2. Kent Tarihçesi	4
1.3. Mardin Yapılarının Genel Özellikleri ve Kullanılan Malzeme	6
1.4. Ekonomisi	9
1.5. Turizmi	9
1.6. Mağaralar	9
1.7. İldeki Tarihi Eserler	10
1.7.1. Mardin Kalesi	10
1.7.2. Mardin Müzesi	11
1.7.3. Camiler	13
1.7.4. Medreseler	16
1.7.5. Kiliseler	18
1.7.6. Manastırlar	20

1.7.7. Anıtsal Yapılar ve Sivil Mimari	22
1.8. El Sanatları	23
1.8.1. Şal u Şepik	24
1.8.2. Midyat El Nakışı	24
1.8.3. Basmacılık	25
1.8.4. Yün ve İpek Halıcılık	25
1.8.5. İğne Oyası	26
1.8.6. Kalaycılık	26
1.8.7. Kilim Dokumacılığı (Merş)	26
1.8.8. Terzilik	26
1.8.9. Testi- Çanak- Çömlekçilik	26
1.8.10. Bakırcılık	26
1.8.11. Taş Oymacılığı ve Kesme Taş Oymacılığı	27
1.8.12. Dericilik	28
1.8.13. Marangozluk	29
1.8.15. Çul ve Çulculuk	29
2.Kuyumculuk	30
2.1. Takının Toplum Yaşamındaki Yeri ve Önemi	30
2.2. Takı Seçimini Etkileyen Faktörler	30
2.3. Takı Çeşitleri	31
2.4. Takı Yapımında Kullanılan Madenler	34
2.5. Takı Yapım Teknikleri	38
2.6. Telkarinin Tarihi Gelişimi	40
2.7. Güneydoğu Anadolu'da Telkari ve Özellikleri	42
2.8. Telkaride Süsleme Teknikleri	45
2.9.Telkari Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler	46
2.10. Telkaride Kullanılan Dolgu Teknikleri	51
2.11.Telkaride Kaynak Yapma Yöntemleri	56
B. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	61
BÖLÜM III	62
YÖNTEM	62
3.1.Araştırmanın Modeli	62
3.2.Araştırmanın Evren ve Örneklemi	62

3.3.Verilerin Toplanması	62
3.4. Verilerin Analizi	63
BÖLÜM IV	64
BULGULAR VE YORUM	64
4.1.Ustaların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler	65
4.2.Ustaların gümüş işlemeciliğine ait bilgileri	66
4.3.Ustaların iş sebebi ile sağlık sorunlarına ve önlemlerine ilişkin bilgiler	71
4.4.Ürünlerin ticaretine ilişkin bilgiler	72
BÖLÜM V	80
SONUÇ VE ÖNERİLER	80
5.1.Sonuçlar	80
5.2.Öneriler	82
KAYNAKÇA	83
EKLER	
Bilgi Formları	86
Anket Formu	149

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1: Geleneksel kent mimarisine örnek
- Şekil 2: Geleneksel taş yapılara örnek
- Şekil 3: Mardin'in Tamamının Eski Taş Yapılardan Oluşan Görüntüsü
- Şekil 4: Mardin Kalesi
- Şekil 5: Mardin müze binası dış görünüşü
- Şekil 6: Mardin müzesinde sergilenen Mirra sunumu
- Şekil 7: Ulu camii'den bir kesit
- Şekil 8: Zinciriye Medresesinin giriş kapısı
- Şekil 9: Kasımiye (Sultan Kasım) Medresesi
- Şekil 10: Kırklar (Kırk Şehit) Kilisesi
- Şekil 11: Manastırın Kuzeyden Görünümü
- Şekil 12: Sivil Mimariye bir örnek
- Şekil 13: Geleneksel taş mimarisine örnek
- Şekil 14: Şal u Şepik örneği
- Şekil 15: Basmacılık sanatı ve ustası
- Şekil 16: Bakır işlemeciliği ve bir bakır ustası
- Şekil 17: Taş işlemeciliği ve ustaları
- Şekil 18: Bir marangoz atölyesi
- Şekil 19: Çul atölyesi ve ustası
- Şekil 20: Mikrometre
- Şekil 21: Freze motoru
- Şekil 22: Makas çeşitleri
- Şekil 23: Silindir
- Şekil 24: Ateş çifti
- Şekil 25: Şekil verme çifti
- Şekil 26: Malafa çeşitleri
- Şekil 27: Ege çeşitleri
- Şekil 28: Pense ve kargaburunlar
- Şekil 29: Damla Dolgu
- Şekil 30: Sim Dolgu
- Şekil 31: Vav Dolgu

Şekil 32: Yuvarlak Dolgu

Şekil 33: Mekik Dolgu

Şekil 34: Telin Tavlanması

Şekil 35: Telin Teneke Kalıplara Sarılıp Çıkarılması

Şekil 36: Tele Tarak Şeklinin Verilmesi

Şekil 37: Çatı teline Şekil Verme

Şekil 38: Çatı Teline Toz Kaynak Koyma

Şekil 39: Modele Kaynak Yapma

Şekil 40: Kurşun Kaptı Çatının Asitte Kaynatılması

Şekil 41: Telkarinin Çatıya Göre Şekillendirilmesi

Şekil 42: Telkarinin Çatıya Göre Şekillendirilip Yerleştirilmesi

Şekil 43: Telkari Dolgularının Tamamlanmış Hali

Şekil 44: Toz Kaynağın Serpilmesi

Şekil 45: Kaynak Yapma

Şekil 46: Bakır Kaptı Asitte Kaynatılması

Şekil 47: Motifin Eğelenmesi

Şekil 48: Motifin Mazgal İle Parlatılması

Şekil 49: Motifin Süslenmesi için Kullanılacak Model

Şekil 50: Yüzeyde Kullanılacak Çatı Çiçeklerinin ve Güverselerin Monte Edilmesi

Şekil 51: Modele İğnesinin Kaynak işleminin Yapılması

Şekil 52: Ağartma ve temizleme işlemi

Şekil 53: Modelin Bitmiş Hali

Şekil 54: Kemer modeli

Şekil 55: Kemer modeli

Şekil 56: Kemer modeli

Şekil 57: Kolye, bileklik, küpe, modeli

Şekil 58: Kolye, bileklik, küpe, modeli

Şekil 59: Kolye, bileklik, küpe, modeli

Şekil 60: Kolye modeli

Şekil 61: Kolye modeli

Şekil 62: Kolye modeli

Şekil 63: Kolye modeli

Şekil 64: Kolye modeli

Şekil 65: Kolye modeli

Şekil 66: Kolye modeli
Şekil 67: Bileklik modeli
Şekil 68: Bileklik modeli
Şekil 69: Bileklik modeli
Şekil 70: Bileklik modeli
Şekil 71: Bileklik modeli
Şekil 72: Bileklik modeli
Şekil 73: Bileklik modeli
Şekil 74: Bileklik modeli
Şekil 75: Bileklik modeli
Şekil 76: Bileklik modeli
Şekil 77: Bileklik modeli
Şekil 78: Bileklik modeli
Şekil 79: Bileklik modeli
Şekil 80: Bileklik modeli
Şekil 81: Bileklik modeli
Şekil 82: Bileklik modeli
Şekil 83: Küpe modeli
Şekil 84: Küpe modeli
Şekil 85: Küpe modeli
Şekil 86: Küpe modeli
Şekil 87: Küpe modeli
Şekil 8: Küpe modeli
Şekil 89: Küpe modeli
Şekil 90: Küpe modeli
Şekil 91: Küpe modeli
Şekil 92: Küpe modeli
Şekil 93: Yaka iğnesi modeli
Şekil 94: Yaka iğnesi modeli
Şekil 95: Yaka iğnesi modeli
Şekil 96: Yaka iğnesi modeli
Şekil 97: Yaka iğnesi modeli
Şekil 98: Yaka iğnesi modeli
Şekil 99: Yaka iğnesi modeli

Şekil 100: Yaka iğnesi modeli

Şekil 101: Yaka iğnesi modeli

Şekil 102: Yaka iğnesi modeli

Şekil 103: Yaka iğnesi modeli

Şekil 104: Yaka iğnesi modeli

Şekil 105: Yaka iğnesi modeli

Şekil 106: Yüzük modeli

Şekil 107: Yüzük modeli

Şekil 108: Yüzük modeli

Şekil 109: Yüzük modeli

Şekil 110: Kolye ucu modeli

Şekil 111: Kolye ucu modeli

Şekil 112: Toka modeli

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Ankete katılanların cinsiyet değişkenine göre dağılımları

Tablo 2: Ankete katılanların yaş grupları değişkenine göre dağılımlar

Tablo 3: Ankete katılanların öğrenim durumları değişkenine göre dağılımları

Tablo 4: Ankete katılanların telkari işlemeciliğine başlama yaş grupları değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 5: Ankete katılanların kaç yıldır bu işi yaptıkları değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 6: Ankete katılanların gümüş işlemeciliğini kimden öğrendikleri değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 7: Ankete katılanların mesleği seçme nedenleri değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 8: Ankete katılanların yapılan işle ilgili karşılaşılan güçlükler değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 9: Ankete katılanların mesleği geleceği ile ilgili düşünceler değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 10: Ankete katılanların hammaddenin nasıl temin edildiği değişkenine göre dağılımları

Tablo 11: Ankete katılanların tasarımların nasıl oluşturulduğu değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 12: Ankete katılanların ürünlerde hangi motiflerin kullanıldığı değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 13: Ankete katılanların mesleğin neden olduğu fiziksel rahatsızlıklar değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 14: Ankete katılanların oluşan rahatsızlıklara karşı alınan önlemler değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 15: Ankete katılanların en fazla görülen iş kazaları değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 16: Ankete katılanların ürün pazarlanmasının nasıl yapıldığı değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 17: Ankete katılanların ürünlerin kimlere pazarlandığı değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 18: Ankete katılanların pazarlamada etken unsurlar değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 19: Ankete katılanların ürün satış fiyatlarının nasıl belirlendiği değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 20: Ankete katılanların en çok üretilen ürünler değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 21: Bilgi formları ile bölgede incelenen takıların yapımında kullanılan motif özelliği değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tablo 22: Bilgi formlarında yer alan ürünlerin çeşitlerine göre dağılımları

Tablo 23: Bilgi formlarında yer alan ürünlerin boyutlarına göre dağılımları

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem

El sanatları, insanın tabiat ile giriştiği mücadelede kullandığı tekniklerin en somutlaşmış halidir. İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak, örtünmek ve korunmak amacı ile yaptıkları aletler el sanatlarının ilk örnekleri olarak kabul edilirler. Daha sonra gelişerek çevre şartlarına göre değişimler gösteren el sanatları, ortaya çıktığı toplumun duygularını sanatsal beğenilerini ve kültürel özelliklerini de yansıtır hale gelerek geleneksel vasfını kazanmıştır.

Bütün dünyada hızla gelişen teknolojinin hayatı olumlu yönde etkilemesi ve kolaylaştırmasının yanında birçok alanı da olumsuz etkilediği inkar edilemez bir gerçektir. Mardin ili ve ilçelerinde üretilen ve kendine has tekniği olan gümüş telkari işlemeciliği de buna önemli bir örnektir.

Telkari işçiliği son derece zahmetli zarif ve göze hitap eden bir takı tekniğidir. Ancak taşınır sanatlarımızdan değer açısından çok büyük bir yeri olan geleneksel takılarımızın önem ve değerinin bilinmemesinin yanı sıra zenginliklerimizin yaşatılması yerine unutulmasının tercih edildiği görülmektedir.

Bu duruma sebep olan birçok unsuru sıralamak mümkündür. bunların en başlıcaları teknolojinin hızla gelişmesi değer yargılarımızın yitirilmesi, üretmek yerine kolay ve hazır olan her şeyi büyük bir hızla tüketme isteği ve özümüze sahip çıkamayışımızı söyleyebiliriz. Tüm bu nedenler seçilen bu konuyu daha yararlı, ilgi çekici ve çalışmaya değer hale getirmektedir.

1.2. Amaç

Geleneksel Türk El Sanatları kapsamında telkari gümüş kadın takılarının incelenmesi sonucunda elde edilecek bilgiler ışığında Mardin’de özel koleksiyonlarda, atölyelerde yapılmış gümüş telkari kadın takılarının teknik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Takının geçmişi hakkında bilgi vererek, takıyı tanıtmak ve araştırma yapmak isteyen kişilere yardımcı olmak.

Aynı genel amaç ile ilgili geliştirilebilecek alt amaçlar şunlardır;

- Mardin ili telkari gümüş kadın takılarının genel özellikleri nelerdir?
- Telkari tekniği ile yapılan takılar nelerdir?
- Telkari takılarının kullanım alanları nelerdir?
- Telkari yapımında kullanılan araç-gereçler nelerdir?
- Kullanılan teknikler ve yardımcı teknikler nelerdir?
- Takı örneklerinin teknik özellikleri nelerdir?
- Takı örneklerinin motif özellikleri nelerdir?
- Takı örneklerinin boyut özellikleri nelerdir?

1.3. Önem

Takı, geleneksel el sanatlarımızın önemli bir kolu olmakla beraber günümüze kadar varlığını sürdürebilmiştir, ancak geleneksel yöntemlerle elde edilen takılarımız günümüz takılarıyla yarışamaz hale gelmiştir ve geçmişteki önemini yitirmiştir. Bu araştırmanın önemi, Mardin ili gümüş telkari kadın takılarının bezemeleri motif özelliklerini belgeleme sonucunda, konuyla ilgili arşive katkı sağlayacak ve bu alanda çalışan tasarımcılara, araştırmacılara, akademisyenlere, sanatçılara ve konuyla ilgilenen herkese bilgi ve esin kaynağı olacaktır.

1.4. Varsayımlar

- Literatür taraması ile elde edilen bilgiler geçerli ve güvenilirlerdir.
- Kaynak için başvuru alan kişilerden sağlanan bilgiler geçerli ve güvenilirlerdir.
- Veri toplamada belirlenen veri toplama araçları amaçlara ulaşacak niteliktedir.

- Araştırmada örneklem grubu evreni temsil edebilecek niteliktedir.
- Anketin içeriği araştırmaya hizmet eder niteliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

- Bu çalışmayla ilgili olarak aşağıdaki sınırlılıklar dikkate alınmaktadır.
- Araştırma Mardin ili ve Midyat ilçesinde yapılan telkari gümüş kadın takıları ile sınırlıdır
- Kaynak kişiler; Mardin merkezde gümüş işleme tekniklerini atölyelerinde uygulayan telkari gümüş ustaları ve il merkezinde gümüş takı satan dükkanlarla sınırlıdır.
- Araştırma (59) gümüş telkari örneği ile sınırlıdır.
- Araştırma Türkçe kaynaklarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Ayar (Karat): Altının, gümüşün saflık ölçüsü. Ayrıca değerli taşların ağırlık birimidir (Altın takı üretimi teknik el kitabı).

Kuyumcu: Kuyum işçiliği yapan sanatkar. Kuyum işi satan esnaf (Kuşoğlu, 2006,136).

Mikron: Astar kalınlığını belirtmek için kullanılan kalınlık ölçü birimi. Mikronlar kumpas denilen bir aletle ölçülür. 100 mikron :1 mm'dir (Kuşoğlu, 2006,157).

Motif: Süs, Türklerde Hatai, Rumi gibi hayvan ve bitki şekillerinin sadeleştirilmesi ve hendesi denilen geometrik biçimlerin oluşturduğu şekillerin genel adıdır (Kuşoğlu, 2006,158).

Ramat: Kuyumcu gümüş atıklarının atölyelerinde uçuşarak yada çeşitli yollarla yere düşen zerrelere, atölye zeminindeki ızgaraların arasına her türlü çöple birlikte olmasına denir (Kuşoğlu, 2006,191).

Takı: Takmak kelimesinden gelmektedir. Süslenmek amacıyla taktıkları çeşitli tüy, taş, cam, ağaç, hayvan kemikleri, muhtelif madenler ve benzeri malzemelerden yapılmış kullanım eşyalarıdır (Gökçesu, 2002, s. 94).

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALAR

1. MARDİN İLİ İLE BİLGİLER

1.1. Coğrafi Konumu

Mardin'in batıda Şanlıurfa, kuzeyde Diyarbakır ve Batman, kuzeydoğuda Siirt, doğuda Şırnak illeri, güneyde ise Suriye ile sınırı vardır. Mardin, doğudan batıya uzanan 1000-1100 m. yüksekliğinde eşiklerin birinde, Mezopotamya Ovası'na hakim bir kesimde kurulmuştur. Yöre eski dönemlerde batı- doğu ve kuzey- güneyi birbirine bağlayan ticari ve askeri yollar üzerinde yer alan Bağdat, Musul, Diyarbakır kervan yolları üzerinde bir konaklama yeri ve merkez olarak çok zengin ve hareketli bir yaşama sahne olmuştur. Ön Asya Coğrafyası içinde Mardin, bölge olarak büyük önem taşır. Asya'yı Doğu Akdeniz'e bağlayan ve Mezopotamya'yı Doğu Anadolu'ya hatta Orta Anadolu'ya bağlayan tüm yollar, antik çağlarda olduğu gibi günümüzde de Mardin ve çevresinden geçmektedir. Gerek bu stratejik durumu, gerekse ekonomik durumu nedeniyle bölge en eski Prehistorik çağlardan itibaren yerleşime sahne olmuştur. Arkeolojik açıdan çok az araştırılmış olmasına rağmen eski yazılı kaynaklar ev ele geçen mevcut buluntular bölgenin kültürel önemini açık bir şekilde ortaya koymaktadır (Dolapönü, 1970, s.248).

1.2. Kent Tarihçesi

Mardin ve çevresi Hristiyanlık tarihinde de özellikle ortaçağlarda önemli bir yere sahiptir. Sasani hükümdarı II. Hüsrev'in (590-628) yukarı Mezopotamya'da Musul ve Tekrit çevresine yerleştiği Monofizist Bizanslı savaş esirleri 8-9. yy.larda bu bölgeye inançlarını yayarak, bölgede çoğunluk kazanmışlardır. Bunun sonucunda da Mardin-Midyat çevresi Nasturiler'in merkezi olmuş, yörede birçok manastır inşa edilmiştir. Süryaniler, 4. yy.'da Mardin yakınlarında Deyrulzafaran'ı kurmuşlar; 1293'te bu manastırı Süryani Kadim cemaatinin patriklik merkezi haline getirmişlerdir.

Mardin, 20 Aralık 640'ta İslam Ordularınca feth olunmuş, sırasıyla Emevi, Abbasi, Hamdani, Büveyhoğulları ve Mervani hakimiyetinin ardından; Sultan Melikşah Dönemi'de Selçuklu emirlerinden Boncuk Böri tarafından ele geçirilmiştir.

Sultan Melikşah'ın ölümünden sonra birkaç kez Selçuklu Kumandanları arasında el değiştiren Mardin'de, 1106'da Artuk Bey'in oğullarından Necmettin tarafından, Mardin kolu "Tabka-il Gazziye" tesis olunmuştur. Artukoğulları hakimiyetinde Mardin ve çevresi imar edilmiştir. Birçok camii, medrese, kervansaray, hamam gibi sosyal yapılar bu dönemde inşa edilmiştir. 1409 yılında sona eren Artuklu hakimiyetinin ardından, Mardin 1432 yılına kadar Karakoyunlu hakimiyetinde kalmıştır. Mardin ve çevresi tarihinde Artukoğulları ve Karakoyunluların yanı sıra önemli Türk hanedanı da Akkoyunlular'dır. 16. yy. başlarına kadar bölgeye hakim olan Akkoyunlular, Mardin'de birçok eser bırakmışlardır. Bab-ı Zeytun dışındaki Cihangir Bey Zaviyesi ile Kasımiye Medresesi, ve Savurkapı'daki Hamza- i Sagir ve Hamza-i Kebir Zaviyeleri bunlardan bir kaçıdır. Yine bu dönemde, kentteki ticaret ve zanaat hayatı zirveye ulaşmıştır. Mardin'in hangi tarihte Akkoyunlular'ın elinden çıktığı kesin olarak bilinmemekle beraber 1508'de kent ve yakın çevresinin Safaviler'in hakimiyeti altında olduğu görülmektedir (Kültür ve Turizm Envanteri, 2009, s.7).

1517'de ise kale ve kent Osmanlı yönetimine geçmiş ve bir sancak haline getirilerek Diyarbakır Beylerbeyliğine bağlanmıştır. Mardin'in Diyarbakır'a bağlanmasında, ilk çağlardan beri Diyarbakır ile olan bağlantısının önemli rolü olmuştur. XVII. Yüzyılın ortalarından itibaren Mardin'in zaman zaman Bağdat Eyaleti'ne, XIX. Yüzyılda ise bir ara Musul Eyaleti'ne bağlandığı görülmektedir. 1866'da tekrar Diyarbakır Eyaletine bağlanmıştır. Mardin'in Diyarbakır'a bağlılığı Cumhuriyet kuruluncaya kadar, değişikliğe uğramadan devam etmiştir.

Cumhuriyet Dönemi'nde önemli bir gelişme göstermeyen Mardin'de ilk yerleşme alanı kaledir. Kentin kurulduğu yamacın tepesinde yer alan bu kalenin, önceleri batı bölümünde evlerin yoğun olduğu bir mahalle, doğu bölümünde ise saray ya da konak olduğu sanılan bir yapı, bir muhafız kışlası ve bir cami yer almakta idi. 1932'de Mardin'de arkeolojik çalışmalar yapan A. Gabriel'e göre bu saray yapısı Akkoyunlular dönemine aittir. Yerleşimin kale dışına taşmasıyla kale ile bağlantılı surlar yapılmıştır. Günümüzde bu surlar tamamen yıkılmıştır. Kent daha sonra Diyarbakır-Mardin-Nusaybin yolu üzerinde çizgisel bir biçimde gelişmiştir.

Mardin, tarihi derinliği ile birçok medeniyete kucak açmış, birçok topluk yaşam sürmüş; farklı dillere ve dinlere mensup insanların kardeşçe yaşadığı dünyanın ender şehirlerinden biridir. Tarih içinde İslam, Hristiyanlık, Yahudilik, Şemsilik, Yezidilik gibi farklı inançları, modern çağın toplumlarını kışkandıracak bir uyum ile kendi içinde barındıran Mardin, günümüzde de Türk, Arap, Kürt ve Süryani birlikteliği ile tüm dünyaya örnek olabilecek bir hoşgörü merkezidir. Belirtildiği üzere tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Mardin, günümüzde bu uygarlıklara ait birçok yapıyı da içinde barındırmaktadır. Kültür Bakanlığınca bu medeniyetlere ait; Mardin merkezde 353 adet, ilçe ve köylerde ise 293 adet taşınmaz kültür varlığı tescil edilmiştir (İl Turizm Yıllığı, 1998, s.9).

1.3. Mardin Yapılarının Genel Özellikleri ve Kullanılan Malzeme

İlk devirlerden beri kale içindeki mahallelere karşılık tepenin güney eteklerinde de mahalleler ve çarşılardan sözedilen Mardin’de bugün bütün halk kalenin güneyinde yer alan eğimli arazide yaşamaktadır. Mardin yapılarında ilk göze çarpan şey, yapıların son yıllarda modern mimari tekniği ile yapılan birkaç, resmi ve özel yapı dışında tamamen kesme taştan yapılmış olmalarıdır. Kullanılan taş, kuzeyde Diyarbakır bölgesindeki bazalt’a karşılık, güneyde Urfa yöresinde de genel bir özellik olarak karşılaşılan açık renkli sarımsı kalker taşıdır. Kolay işlenen ve ocaktan çıktıktan sonra sertleşen bu kireçli oluşum Mardin yapılarının her devrinde aynı rahatlıkla kullanılmış ve kullanılmaktadır. Taşın kolay işlenmesi ve yüzyıllardan beri yerleşip süregelen taşçı geleneği Mardin yapılarında ahşap malzemelerinde çok az kullanılmasına yol açmıştır. Aslında Mardin’in merkezinde ağaca rastlamak zordur, fakat çevrede ağaçlıklı bölgeler vardır.

Şekil 1: Geleneksel kent mimarisine örnek

Şekil 2: Geleneksel taş yapılara örnek

Kısacası Mardin’de ahşap malzemenin kullanılmamış olması ağaç yokluğuna değil, taşçı geleneğine bağlanmalıdır. Bu gelenek o kadar yerleşmiştir ki, bugün bile beton katlar yadırganmaktadır. Katlar çeşitli tonoz şekilleriyle, genellikle çapraz tonozlarla payeler desteğiyle meydana getirilmektedir. Zaten hemen hepsinin cephesi güneye, Mezopotamya ovasına açılan yapılar, tepenin şevi üzerinde kuruldukları için çoğunlukla en az iki katlı olmaktadır. Kat tavanlarının meydana getirilişinde genellikle çapraz tonozların kullanıldığı yerlerde oldukça kalın payeler iki veya dört tonozu taşımaktadır. Bu durum anıtsal yapılarda daha farklı ve etkili bir durum meydana getirmektedir. Oldukça düzgün taş işlemeciliğinden bugün tarihi yapıların onarılmasında geniş ölçüde yararlanılabilirken, sorumsuz ellerde kalan bu işlerde bu gelenek aksine çok kötü sonuçlara aracı olmak durumundadır (Altun, 1971, s.60).

Şekil 3: Mardin’in Tamamının Eski Taş Yapılardan Oluşan Görüntüsü

1.4. Ekonomisi

Mardin eskiden ticaret ve endüstri bakımından bölgenin önde gelen şehirlerinden biridir. Mardin'in sınır kapılarına yakın olması bugünde ekonomik anlamda halen geçerliliğini koruyan bir şehir olmasına sebep olmuştur. Tarihten günümüze gelen ipek yolu gibi önemli ticaret yollarının Mardin ekonomisi üzerindeki etkisi büyüktür. Mardin ekonomisinde ayrıca yerel üretimlerde pay sahibidir. Türkiye'de birçok alanda Mardin işçiliğine dayalı ürünler rağbet görmektedir (Polat,1999 s.34).

1.5. Turizmi

Mardin ilinde çeşitli uygarlıklardan kalma tarihi eserler turizm açısından büyük bir değer taşımaktadır. İldeki Camiler, Medreseler, Kiliseler, Hanlar, Mağaralar, Çarşılar, Manastırlar, Türbeler yapıldıkları dönem ve mimari özelliklerinden dolayı oldukça ilgi çeker. Ayrıca tarihi kalıntıların olduğu yerler ve gezi yeri olarak akarsu boyları ilgi görmektedir (Croller İnternetional Americana Encyclopedia,1980, s.331).

1.6. Mağaralar

Çeşitli doğal etkenlerden korunmak ve sakınmak amacıyla mağaralar, yerleşme tarihi içinde insanlar için hep gerekli olmuştur. Mardin, bu anlamda jeolojik ve jeomorfolojik doğrultusunda insanlar tarafından kaya kültürü ile paralel mağara kültürünü doğurmuştur. Mevcut bulunan mağaralar, içlerine girildikçe bizden öncekilerin sabrını, gücünü, sanat anlayışını görmek için imkan sunmaktadır.

Avrhan Mağaraları

Mazıdağı ilçesinin 8 km doğusunda bulunan Yağmur köyündedir. İki mağaradan oluşan bu mağaralardan büyük olanı yer yer çökme sebebi ile tahrip olmuştur.

Gümüşyuva Mağarası

Mazıdağı ilçesine bağlı 30 km uzaklıktaki Gümüşyuva köyündedir. Mağarada Bizans kültürüne ait kalıntılar vardır. Bunların yanı sıra; yine merkez ve ilçelerde ki Hamazembari,

İplik, Linveyri, Şakolin, Firiye, Kafilmelep, Kafilmardin, Hapisnas, Hanikave Salah, Hessinmeryem ve Sercahan, Haramiye, Kafilsannur, Tınat, Hop, Kılıtdirkup, Derinsu ve Dağ mağaralarıda bulunmaktadır (Dolapönü, 1970, s. 36).

1.7. İldeki Tarihi Eserler

1.7.1. Mardin Kalesi

975-976 yıllarında Hamdanilerden Hamdan Bin Al-Hasan Nasır Al-Debla Bin Abdullah Bin Hamdan tarafından inşa edilmiştir. 30-150 m. Genişliğindeki kale, doğudan batıya 800 m. Uzunluğundadır. 19.yy.'ın ilk yarısında mevcut olan surların bugün sadece bazı kesimlerinde temellerinde rastlanmaktadır.Çevresine tam anlamıyla hakim olan Mardin Kalesi, elde edilmezliği ile ünlüdür. X. Yüzyılda Al-Baz (Şahin Kalesi), XIV. YÜZYILDA Kal-at Şahba, Kal-at Kuh, Kal-at Garap (Karga Kalesi) diye anılması savunma yetisini yeterince ifade etmektedir (Bulduk, 1999 s.16).

Şekil 4: Mardin Kalesi

1.7.2. Mardin Müzesi

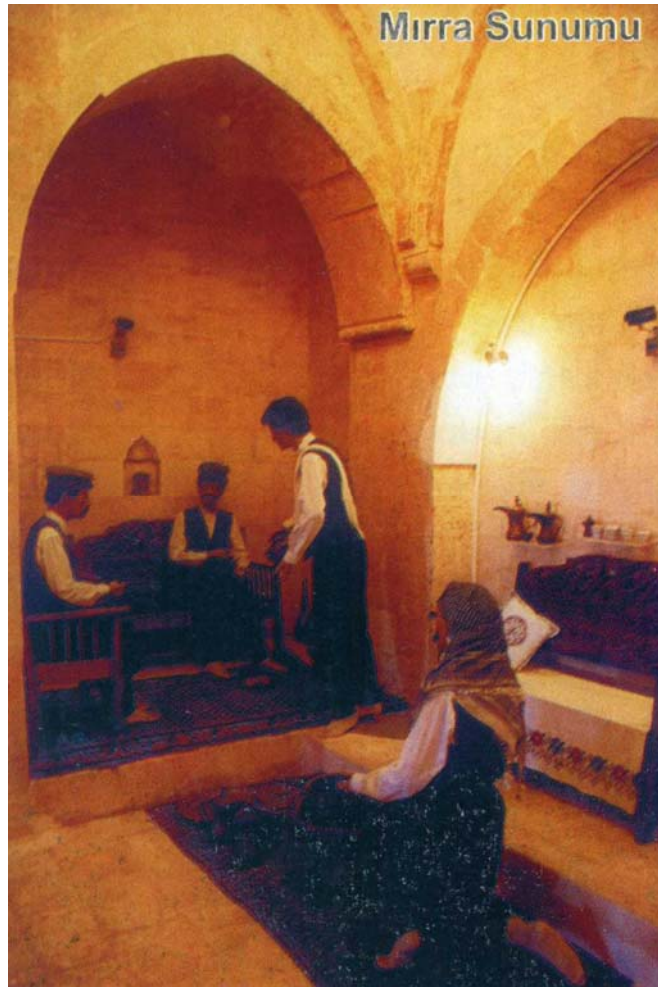
Mardin’de Müze ilk olarak 1947 yılında Zinciriye (Sultan İsa) Medresesi’nde hizmet vermeye başlamıştır. Ancak, Zinciriye Medresesi ihtiyaca cevap vermediğinden bugünkü binasına taşınmıştır. Müze Müdürlüğü 1. Cadde Cumhuriyet Alanı, Atatürk heykelinin yanındadır. Bina orijinal olarak Süryani Katolik Patrikliği olarak yapılmıştır. Süryani Katolik 1783 de “Yakubi Kilisesi”nin (Süryani Ortadoks) bir kanadının Roma’yla birleşmesi sayesinde doğmuştur. Patrikhane önceleri Mardin’de iken daha sonra Beyrut’a taşınmıştır. Bina 1895 yılında Patrik İgnatios Behnam tarafından yaptırılmıştır. Bina Süryani Katolik Vakfı’ndan, Bakanlığımızca satın alınmış olup, 1988 yılında restorasyonuna başlanmış,1994 yılında restorasyonu tamamlanmıştır. 1995 Haziran ayında binaya taşınılmış olup, 23 Ağustos 2000’nden itibaren ziyarete açılmıştır. Müze binası üç kattan oluşmaktadır:

Şekil 5: Mardin müze binası dış görünüşü

Taş merdivenle çıkılan giriş kapısı avluya açılmaktadır. Avluda; danışma bürosu, kafeterya, konferans salonu bulunmaktadır. Bu kattan duvara dayanan merdivenle, ikinci kata geçilmektedir. İkinci katta; kütüphane depolar ve etnografik eserlerin sergilendiği teşhir salonu yer almaktadır üçüncü katta; Ankara Üniversitesi DTCF, Arkeoloji Bölümü öğretim üyelerinden Prof.Dr. Hayat ERKANAL Başkanlığında 1982-1991 yılları arasında Gınavaz Höyüğünde yapılan kazılar sonucu çıkarılan eserlerin teşhir edildiği salon bulunmaktadır. Bu salon iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölümde; Giranaz höyüğünden çıkarılan küpler, çömlekler, çanaklar süzgeçler ve şişeler ile birlikte seramik buluntular; taş kaplar, insan heykelciği, silindir ve fayans mühürleri, seramik heykelcikler, fildişi eserler sergilenmektedir. Tüm bu buluntular Kuzey Mezopotamya kültür bölgesine aittir. İkinci bölümde; altın, demir ve bronzdan yapılan takılar, silahlar ve çeşitli eşyalar sergilenmektedir.

Müze Binasında, MÖ. 4. binden günümüze kadar uzanan Asur, Urartu, Grek, Pers, Roma, Bizans, Selçuklu, Artuklu ve Osmanlı dönemine ait eserler yer almaktadır (Kültür ve Turizm Envanteri, 2009, s. 34).

Şekil 6: Mardin müzesinde sergilenen Mirra sunumu

1.7.3. Camiler

Şeyh Çabuk Camii

Şeyh Çabuk mahallesinde Şehir merkezinde Diyarbakır kapı'ya doğru giden yolun güneyindedir.

Tarih : yapım tarihi belli olmamakla birlikte XV.yy. da bugünkü kimliğini kazanmış olma olasılığı yüksektir. Yapının girişinde bulunan zaviye benzeri yapı, 15.yy. daki kolonizasyon siyaseti içinde önemli rol oynayan “Tekke” ögesini akla getirdiğinden, yapının Akkoyunlu döneminde yapılmış olma olasılığı artmaktadır.

Plan : Mardin Camilerinin ve mescitlerinin bir çeşit genel özelliği olarak karşılaştığımız enine yapılan bir plan vermektedir. Batı-doğu doğrultusunda arkadan çarpık bir şekilde gelişen plan, ortadaki dört kalın paye ile ikiye ayrılmıştır.

Molla Hari (Süleyman Paşa) Camii

Şehidiye mahallesinde olup, ana caddenin güneyindedir.

Tarih : cami'nin yapım tarihi karışıktır. Bugüne gelmiş tarih veren bir yazıtı bulunmayan yapı için 12. ve 14.yy. olmak üzere, iki yapım tarihi belirtilmektedir.

Plan : kare görünümlü ana mekan, iki payeye oturtulmuş basık kemerle ikiye ayrılmaktadır. Mihrabın önündeki çarpaz tonozlu örtü iki yandan beşik tonozlarla açılmaktadır. Kuzey kısmında da ortada çarpaz tonoz ve batıda yer alan beşik tonozlu kısım öndeki örtü sistemini tekrarlamakta ancak, doğuda giriş yeri için planın aksaması yüzünden tonoz çarpazlarla beşik arası bir durum göstermektedir.

Pamuk Camii (Şeyh Mehmet Dinari)

Medrese mahallesinde ana caddenin üzerindedir.

Tarih : yapı'da bulunan kitabede H.1238 (1822/23) ya da 1338 (1919/20) tarihleri okunmaktadır.

Plan : dikdörgen bir alanı kaplayan, kısmen kesme taş, kısmen moloz taşlardan yapılmış enine gelişim gösteren bir yapıdır. Oldukça çok oynanmış olup, çarşı mescidi olarak kullanılmaktadır (Kültür ve Turizm Envanteri,2009, s. 39).

Ulu Camii

Şehri batıdan doğuya ikiye bölen ana caddenin güneyinde, çarşılar içinde doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen bir alanı kaplar. Mardin Ulu Cami'nin bugünkü veya bugüne yakın şeklini, en erken Mardin Artukoğulları idaresinde XII.yy.'ın son çeyreğinde almaya başladığı düşünülmektedir.kuzeyde yer alan dikdörtgen revaklı bir avlunun güneyinde yer alan mihrap duvarına enine uzanmış, beşik tonozlu üçlü nefli bir yapıyı vermektedir.

Caminin zemininde kare bir oturtmalıkla başlayan minaresi, oturtmalığın güney yüzündeki kitabeli kısmı dışında, geç devre aittir (Altun, 1979, s. 72).

Şekil 7: Ulu camii'den bir kesit

Abdullatif (Latifiye) Camii

Şehrin orta kesiminde, cumhuriyet alanının güneyindedir. Portal kitabesinden de anlaşılacağı gibi, yapı 772 Receb’inde Ocak 1371’de Artuklu Sultanlarından ikisine hizmet etmiş olan Abdullatif tarafından yaptırılmıştır.

Bugünkü minare ise 1845 yılında Musul Valisi Gürcü Mehmed Paşa tarafından yaptırılmıştır. Mardin’de ana mekanı enine gelişme gösteren avlulu büyük camilerdendir. Kare bir mekanı kaplamakta olan yapı, kuzeyi revaklı bir avlunun güneyinde yer alan orta bölümü kubbe ile örtülü, mihrap duvarına paralel iki nefli bir ana mekandan meydana gelir. Mardin yapıları içinde en iyi korunmuş portali bezemeleri ile dikkat çekmektedir (Kuran, 1969, s. 58).

Hamza-i Kebir Mescidi

Meydanbaşı yakınlarında yolun sağındadır. Bugün sadece türbe kısmı kalmıştır ve değiştirilerek mescit olarak kullanılmaktadır. Akkoyunlu Kara Yuluk Osman’ın oğlu Hamza Bey’e 1435/36 1444/45 mal edilen yapı, kitabesine göre H.842 (1438/39) de yaptırılmıştır. Türbe, dört yana taştan haçvari bir plan göstermektedir. Kuzey kolu yapının ortasındaki kare mekanı örten tromplu kubbe, beşik tonozlarla dört yana açılmaktadır. Mardin’de ve Anadolu’da tek örnek olma durumundadır (Kültür ve Turizm Envanteri,2009, s.49).

Reyhaniye Camii

Ana caddenin güneyinde, çarşı içinde, Ulu camii ile Şehidiye Medresesi arasındadır. Yapı’nın XV.yy. sonunda yada XVI.yy. başlarında kurulup XVIII. Ve XIX.yy.larında esaslı onarımlar gördüğü, belki de minaresinin en geç eklemelerle olduğu ve Mardin’in büyük camileri arasında yer aldığı kabul edilebilir. Dikdörtgen bir ana mekan ile, batısında yazlık mihrabı, kuzeyinde selsebilli eyvanı, ek bir odası, Minaresi ve çapraz tonozlu giriş kısmı bulunan, altında güneye açık beş dükkanı bulunmaktadır. Bölgedeki enine gelişme gösteren, mihrap önü kubbeli yapıların gelişmiş şeklini verir (Sözen, 1970, s.192).

1.7.4. Medreseler

Zinciriye (Sultan İsa) Medresesi

Medrese Mahallesinin kuzeyindedir. Yapım tarihinin 1385 yıllarına rastladığı kitabelerden anlaşılmaktadır. Yaptıranı Melik Necmeddin İsa b. Muzaffer Davud b. Elmelik Salih (1376-1404) olmalıdır. Dikdörtgen ve geniş bir alanı kaplamakta olan yapı, iki kat üzerinde avlu, camii, türbe ve çeşitli ek mekanlardan meydana gelmiştir. Tek bir avlu etrafında dizili mekanlar şemasının sınırlarını aşmış, yatılmış bir düzene sahiptir. Doğu ve batı uçlarındaki dilimli kubbelerle ve doğu tarafına rastlayan, yüksek anıtsal portali ile dikkati çeker (Kültür ve Turizm Envanteri, 2009, s.46).

Şekil 8: Zinciriye Medresesinin giriş kapısı

Kasımiye (Sultan Kasım) Medresesi

Şehrin güney batısında tepenin altındadır. Yapımına Artuklu sonlarında belki de Sultan İsa devrinde Zinciriye Medresesi'nin yapımından hemen sonra muhtemelen aynı Mimar tarafından başlanmış, fakat Timur istilası ve Akkoyunlu baskısı gibi karışık bir durumun Mardin siyasetine hakim olmaya başlaması üzerine yarım kalmış, daha sonra belki Akkoyunlular tarafından tamamlatıldığından Cihangir'in oğlu Kasım (893-908) 1457-1502) adına anılmıştır.

Böylece XIV.yy. sonu olarak belirlenebilir. Güneyde veya açık cepheye sahip Medrese, Mardin yapılarının en büyüklerindendir ve tek bir avlu etrafında düzenlenmiş iki katlı mekanlarla ve batıda diğer kısımlarla aynı girişe sahip bağımsız bir mescitle teşkilatlıdır. Yapı tek başına bir medrese olarak düşünülmediğini bir külliye biçimine yakın olduğunu düşündürebilir. Bugün yanında bulunan zaviye-türbe bu durumun kanıtıdır (Kültür ve Turizm Envanteri,2009, s.47).

Şekil 9: Kasımiye (Sultan Kasım) Medresesi

1.7.5. Kiliseler

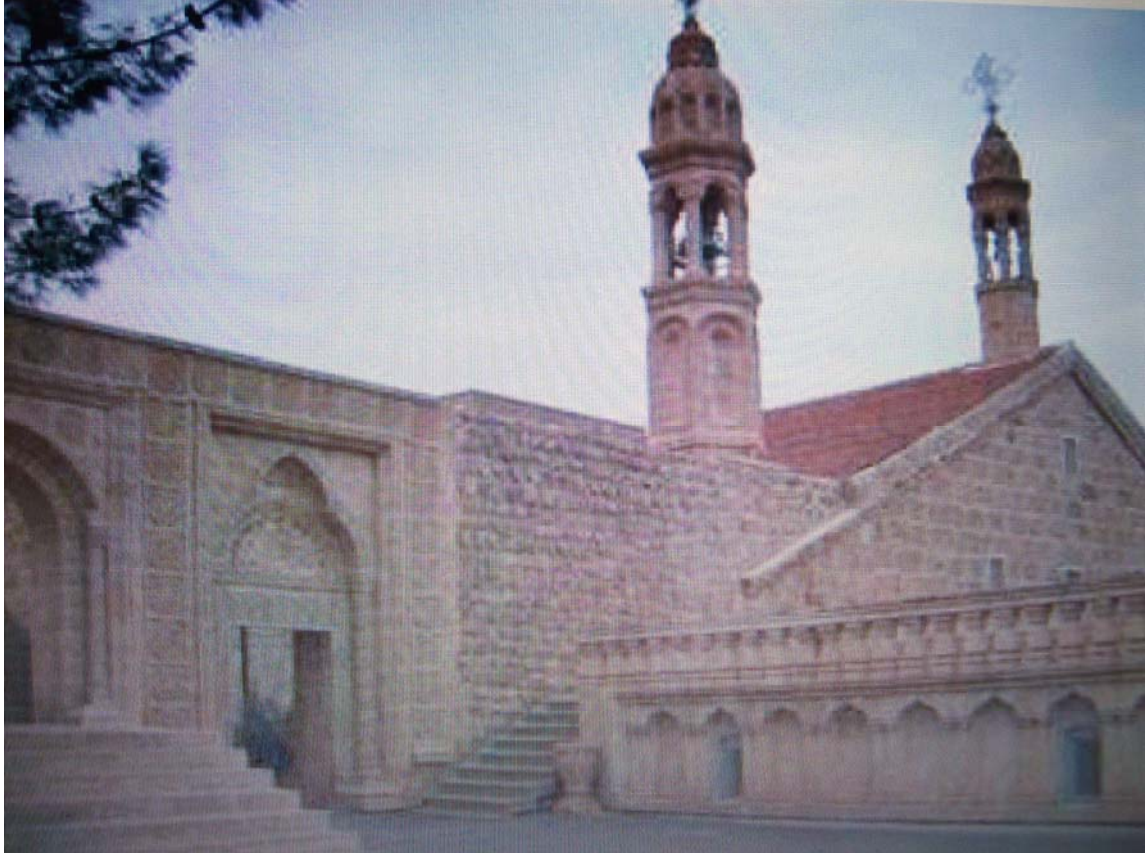
Meryem Ana Kilisesi Hah (Anıtlı)

Meryem Ana Kilisesi Hah (Anıtlı) köyündedir. Süryani dilinde Yoldath (Aloho) ismini taşımasına rağmen çoğu kez Arapça El Hadro (bakire) olarak anılır. 6.y.y. dan kalmadır. Kubbenin dıştan üst yapısı ve çan kulesi 20.yy. eklemeleridir.

Turabdin’de bir benzerine az rastlanır kare planı ve merkezi kubbesiyle bu kilise ancak, Deyrulzafaran Manastırı’nın büyük kilisesiyle karşılaştırılabilir. Turabdin’deki diğer manastır kiliseleri gibi bu da neflidir. Naas’a hakim dört süslü kemer, kubbenin üzerinde yükseldiği sekizgen kasnağı taşır; bir kemer sola eklenmiş marteksten kiliseye açılan girişi çevreler. Kuzey ve güneyde bulunan diğer ikisi, çift rahip korosu için planlamıştır. Dördüncüsü ise; sunak alanını çevirir. Sunak alanının her iki tarafında yan hücreler bulunur. Kemerlerin üzerinde yükseldiği başlıklar olağan biçimde akantus yaprakları ve gırlantlarla bezelidir. Başlıkları ve zarif süslemeli silmeleriyle kilise, mimari açıdan Turabdin’in incisidir (Mardin il Yıllığı, 1973, s.177).

Kırklar (Kırk Şehit) Kilisesi

Mardin’de, şar mahallesi’ndedir. Süryani Kadim Ortodoks cemaatine aittir. Yapıya ilişkin olarak 6. yüzyıl tarihi verilmekte ise de, yapıda bugüne kadar gelen Şemsilere ait bölüm, yapının daha eskiye gidebileceğine ilişkin işaretler verir adı, “Kırk şehit” ten gelmektedir. 12. yüzyıldan sonra, “kırk şehit” adının verildiği söylenmektedir. Süryani Azizlerden Mar Behnam ve kız kardeşi Saro adına yapılmıştır. Doğu-batı yönünde, 12 masif sütun üzerine oturtulmuş kemerlerle taşınan tavan bölümü, düzgün kesme taşlarla örtülüdür (Yaşayan Tarih Mardin, 2009, s.69).

Şekil 10: Kırklar (Kirk Şehit) Kilisesi

Surp Kevork (Kızıl Kilise)

Yenikapı mahallesinde ermeni Gregoryen kilisesi olarak kurulmuş, ancak bugün Ermeni Katolik cemaatine ait bir yapıdır. 6. yüzyılda yapıldığı ileri sürülmekte ise de, 1780 tarihinde yapılan onarım sırasında ortaya çıkarılan bir taş üzerinde, 420’de yapıldığı yazmaktadır. Halk arasında “Hamra” (kızıl kilise) adıyla anılmaktadır (Kültür ve Turizm Envanteri, 2009, s.59).

Mor Mihail Kilisesi

Emineddin mahallesinin güneyinde sur dışındadır. Süryani Ortodoks cemaatine aittir. Süryani kaynakları kilisenin tarihini en erken 4. yüzyılın sonlarına götürmektedir. Çan kulesinin üzerinde yükseldiği burç X. Yüzyıla. Manastırdaki tonozlu mezar odasındaki mezarlar II. Yüzyıla tarihlenmektedir. (Kültür ve Turizm Envanteri,2009, s.60).

1.7.6. Manastırlar

Deyrulzafaran manastırı

Mardin'in 5 km. doğusunda yer alan ve yukarı Mezopotamya'nın tarihi kuruluşlarından en tanınmış olanı ve Süryani Kadim cemaatinin de dini merkezi olan 1600 yıllık bu mabet-manastır, doğu, kuzey ve batısı dağlar ile çevrili önü ise Mezopotamya ovasına bakacak biçimde yeşil bir çevrede kurulmuştur. 493 yılında Sufnioğulları adını taşıyan iki Süryani mimar tarafından tasarlanıp yapılmıştır. 12.000 azizin kemiklerinin içinde bulunduğu "Onikibin Aziz" manastırı olarak da adlandırılan ve kesme taş ile inşa edilen yapının kilise bölümünün harcına zafaran bitkisi karıştırıldığı için "Deyrulzafaran" denilmiştir. Manastır putperestlere ait bir tapınağın üzerine inşa edilmiştir. Bodrum katta tavan döşemesi birbirine geçmeli olarak büyük taş bloklar ile inşa edilmiştir. 4.yy.'a ait mozaik ve minberlerin de yer aldığı yapı kompleksi bir avlu çevresinde gelişim göstermiştir.

Şekil 11: Manastırın Kuzeyden Görünümü

Mardin'in güneydoğusunda yaklaşık 30 km. uzaklıkta bugünkü adı ile Oğuz Köyü olarak anılmaktadır. Eski Mezopotamya bölgesinin en ünlü kenti iken bugün küçük bir köy yerleşimi haline gelmiştir. İmparator Anastasios'un (İ.S. 491-518) girişimi ile 506 yılında kurulmuştur. Askeri amaçlı bir garnizon şehri olarak yaptırılmıştır. Doğu Roma İmparatorluğunun doğu sınırı Sasani'lere karşı korumakla yükümlü savunma zincirinin önemli bir halkasıdır. (Samosata, Zeugma gibi) Şehir, askeri amacı yanında sivil bir yerleşme olarak da planlanmıştır. Güçlü şehir surları, yerleşmenin can damarı akarsuyun giriş-çıkışının düzenlenmesi, köprüleri, sel barajı, kilise, vaftizhane, kaya mezarları, taş ocakları ve mağara evleri ile kent yaşantısının temel ihtiyaçları karşılanmıştır. Şehrin parlak varlığı Erken Ortaçağ'a kadar sürmüş ardından yavaşça sönüp gitmiştir. Bilimsel kazı çalışmaları devam ediyor (Yaşayan Tarih Mardin,2009, s. 75).

Mor Yakup Manastırı ve Mezarı

Nusaybin ilçe merkezinde yer alan ve Yukarı Mezopotamya bölgesindeki kiliselerin en eskisi sayılan Mor Yakup Kilisesinin yapımına 313-320 tarihlerinde başlandığı tahmin edilmektedir. Piskopos Vologeses tarafından 359'da inşa ettirilen vaftizhanede bir kriptaya mevcuttur. Kripta da Mor Yakup'un tabutu bulunmaktadır. Vaftizhanenin güney cephesinde daha sonra bilinmeyen bir dönemde başka bir bina eklenmiştir. Kilise bazilika planındadır. Kilisenin içinde bulunan 3 m. Uzunluğundaki taşlar kemerlerdeki bezemeler kutsal ayinin icra edildiği bölümlerdeki yarım kubbeler ve yapıdaki diğer bezemelerle taş işçiliğinin en güzel örnekleri sergilenmektedir. Çağ çağ deresinin (Ak su ve Kara su) hayat verdiği Nusaybin'de pamuk ve tahıl tarımı önemlidir. İlçemiz çok güzel bir mesire merkezidir. Nusaybin'in bir diğer dikkate değer özelliği yer altı zenginliğidir. Petrol çıkarılan bölgelerdeki gelişmişlik göze çarpar (Akyüz, 1998, s. 48).

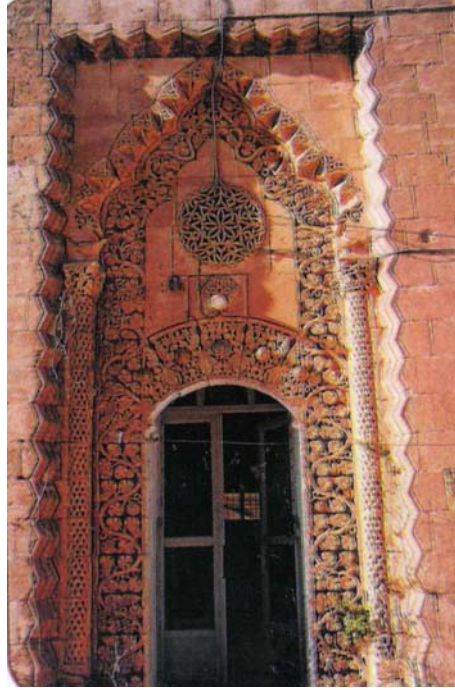
Deyrulmur Manastırı (Mor Gabriyel)

İlçemizde bulunan Deyrulmur Manastırı; genel olarak Doğu Hristiyanlığı, özel olarak da Süryaniler için sadece bir manastır olarak değil, bir eğitim ve öğretim kurumu olarak da son derece önemli bir merkezdir. Midyat'a 22 km. uzaklıkta Kartmin Köyü'nün 2 km. kuzeyindedir. En erken temeli 397 de atılarak inşa edilmiştir. Alt kat üzerinde yükselen diğer bölümler ise geç dönem ilaveleridir. Alt katta ana kilise etrafını çevreleyen yan odalarıyla Theodora'nın kubbeli mekanı, batı bölümüne açılan geçit, aziz mezarlarının yer aldığı çifte

kripta ve Meryem Ana Kilisesi alt kat üzerinde yükselen diğer bölümler ise geç dönem ilavelerdir (Yaşayan Tarih Mardin,2009, s.74).

1.7.7. Anıtsal Yapılar ve Sivil Mimari

Şehirde, Artukluların döneminde yapılan dini ve sosyal amaçlı yapılar, işlev, plan, form ve süsleme nitelikleri ile Anadolu Türk Mimarisinde önemli yere sahiptirler. Kuzey Suriye ile Anadolu arasında geçiş bölgesi özelliği taşıyan bu yörede 12. ve 13. yy. arasında egemen olan Artuklular, kendilerinden önce var olan yapı geleneğini kullanarak benimsedikleri mimari değerler ile Anadolu'nun farklı, ancak zaman zaman ona örnek olabilecek özgün bir mimari ortam yaratmışlardır.

Şekil 12: Sivil Mimariye bir örnek

Anadolu'da külliye, hamam gibi yapı türlerinde ilk olabilecek örnekler, yine Anadolu'da gelişerek başka boyutlara varacak olan cami ve medreselerdeki bazı plan şemalarının önemli uygulamaları, Artukluların güçlü yönetimleri altında gerçekleştirilmiş, yeni yapı türleri ve biçimleri denenmiş, hep bir arayış içinde olunmuştur. Akkoyunlular ve Osmanlılar döneminde ise bunlar sadece tekrar edilmiştir (Kültür ve Turizm Envanteri, 2009, s.34).

Şekil 13: Geleneksel taş mimarisine örnek

1.8. El Sanatları

Mardin, tarihin, egemenliklerin birbirine kaynaştığı diyarda el sanatlarının beşiği olmuştur.Eski çağlardan beri çanak-çömlek, çulculuk, demircilik, bakırcılık, dericilik, kuyumculuk, gümüşçülük (telkari), iğne oyası, Midyat el nakışı, tohum iğnesi, boyacılık, basmacılık, iplik yapma, kumaş dokumacılığı (hame, şal u şeppek, ibrişim, ipek, yün, kadife ve çuha kumaşlar), çorap örücülüğü, kilimcilik, halıcılık, semercilik, keçecilik, marangozluk, tahta oymacılığı, sedef işlemeciliği, taş oymacılığı, yorgancılık, oyacılık geçmişten günümüze kadar yapılan el sanatlarıdır.

1.8.1. Şal u Şepik

Tiftik yünden yapılan kumaş, dokumacı tezgahlarında dokunur. Tezgahtan çıkan kumaş 30 cm. genişlikte 7 cm uzunluktadır. Kumaşta genellikle hat oluşur, her oluşan hat mekik ipinin bitiş noktasıdır. İki hat arası 10 cm dir. Dikişte hatların karşılıklı gelmesi ince zeminde düşünülerek uygun olarak birleştirilir (Yaşayan Tarih Mardin, 2009, s.159).

Şekil 14: Şal u Şepik örneği

1.8.2. Midyat El Nakışı

Kesin tarihi bilinmemekle beraber, yaşlılardan alınan bilgilere göre 1500 yıllık bir geçmişe sahiptir. Bu tarih daha da eski olabilir. Midyat el nakışı olarak, kırlent, yatak örtüsü, tablo, gömlek üzeri gibi ürünler üzerinde yapılır. Bu el işinde yöresel motifler (Midyat gülü, lale, dağ hıyarı, menekşe, üzüm dalı, bıtım modeli) işlenir. Kumaşın tersinden kumaş telleri sayılarak çarpı şeklinde ve düzünden aynı şeklinde oluşması işleme özelliği gereğidir (Kültür ve Turizm Envanteri, 2009, s.35).

1.8.3. Basmacılık

Asırlar ötesinden günümüze kadar gelen bir sanattır. Kök boya ile el ile yapılmış tahta kalıpları kullanmak suretiyle icra edilir. Hala dünyadaki birçok kiliseye perde ve tablolar Mardin’de Nasıra Teyze tarafından yapılmaktadır. Basmacılık olarak, yatak, nevresim ve oda takımı, vitrin, yakalar, yazmalar, kırlent, perde, bohça ve tablo ürünler yapılmaktadır. Nitekim Atatürk Mardin’i ziyaret ettiğinde keçe üzerine kök boya basmalı bir resim, ayrıca Fevzi Çakmak, İsmet İnönü üçlüsünün dokumalı amerikan bezi üzerinde baskılı resim hediye edilmiştir. Atatürk sözügeçen aileye bir takdimname ile yüklü bir miktar para hediye göndermiştir.

Şekil 15: Basmacılık sanatı ve ustası

1.8.4. Yün ve İpek Halıcılık

Yaklaşık 1500 yıllık geçmişe sahiptir. Daha da eski olabilir. İpek ve yün el halısı olarak çeşitli boylarda halı yapılmaktadır. Yörede özellikle yöresel motifler işlenmektedir (Yaşayan Tarih Mardin, 2009, s.161).

1.8.5. İğne Oyası

Oldukça eski bir geçmişe sahip olan iğne oyası, masa örtüsü (yuvarlak, kare, elips, fiskos, dikdörtgen), oda, vitrin, limonata, çay, yatak takımı, yaka, yazma çevresi, kırlent, aksesuar olarak yapılmaktadır.

1.8.6. Kalaycılık

Bakır kaplar yılda en az bir kez kalaylanırdı. Günümüzde bakır eşya kullanımı azaldığından bu işle ilgilenen esnaf çok azdır.

1.8.7. Kilim Dokumacılığı (Merş)

İl genelinde köylerde çok eski yıllarda da yolluk, kilim, heybe dokuyan basit tezgahlar bulunmaktadır. Bu ilkel tezgahlarda kullanılan iplikler evlerde eğrilir ve boyanırdı. Kadınlar da kilim ve yolluk dokurlardı.

1.8.8. Terzilik

Mardin’de terzilik çok önemli bir sanat koludur. Terziler, temiz işçilikleri ile bölgede kendilerini kabul ettirmişlerdir (Yaşayan Tarih Mardin, 2009, s.163).

1.8.9. Testi- Çanak- Çömlekçilik

Testi, toprak, bardak, küp, saksı merkez ve Midyat ilçelerinde çok eski yıllardan beri devam eden bir sanat dalıdır. Yörenin kırmızı toprağı küp yapımcılığına uygun olduğu için, bu sanat dalı bu ilçelerde gelişme göstermiştir. Bu sanat uzun ve zahmetli bir iş olduğundan, yeni yetişen bu mesleğe ilgi göstermemektedir (Kültür ve Turizm Envanteri, 2009, s.77).

1.8.10. Bakırcılık

Bakır işlemeciliğı, geleneksel el sanatlarımızdan olup, Mardin merkezindeki özel çarşısında yüzyıllardan beri varlığını sürdürmektedir. Bakırcılıkta ürünlerin ortaya çıkması son derece ağır şartlarda gerçekleşmekte ve işin tamamı el gücüne dayanmaktadır. Burada

birçok sofa takımı, çanaklar, kaşık, kepçe, kevgir, sini, leğen, yemek tencereleri, kazanlar ve güyüzlü ibrik denilen ibrik, su güğümü vb. mutfak eşyaları üretilmektedir. Günümüzde bu sanatı sürdürenlerin sayısı oldukça azdır. Bakırdan yapılan mutfak malzemelerin yerini çelik, porselen, plastik, çinko ve cam gibi yapılan daha ucuz ve kullanışlı kap kaçaklar almıştır (Yaşayan Tarih Mardin, 2009, s. 160).

Şekil 16: Bakır işlemeciliği ve bir bakır ustası

1.8.11. Taş Oymacılığı ve Kesme Taş Oymacılığı

Mardin'e adeta hayat veren taş işleme sanatını, mimari dokunun her alanında görmek mümkündür. Evlerin, camilerin manastırların, hanların, hamamların ve medreselerin içinde ve dışında bu sanatın özgün örnekleri görülür. Kapı, pencere çevreleri, sütunlar, kemerler taş işçiliğinin oya gibi ince örnekleriyle bezelidir.

Şekil 17: Taş işlemeciliği ve ustaları

Mardin’de Artuklu devrinden kalma bu sanat günümüzde beton ve tuğlanın kullanılmasıyla terk edilmeye başlanmıştır. Bu sanatı yürüten esnaf Merkez ve Midyat ilçesine bağlı köylerde ikamet etmektedir.

1.8.12. Dericilik

Deri yüzüldükten sonra üstündeki tüyler dökülsün diye içi kireç dolu özel kaplara konulup birkaç gün bekletildikten sonra çıkarılırdı. Tüyü dökülmemiş yerler varsa özel yapılmış keskin bıçaklarla iyice temizlenirdi. İyice temizlenmiş olan deriye, daha sonra bu iş için özel olarak toplanmış köpeklerin dışkısı sürülürdü. Bu işle uğraşan kişiye debbağ, bu işin yapıldığı yere de medbeğe adı verilirdi (Büyülü Kent Mardin, 2005, s. 111).

1.8.13. Marangozluk

Tahta yontma sanatı Mardin’de taş oymacılığı kadar meşrudur. Kapı, mimber, divan, takunya, tarak, kanepe, konsol, gelin sandığı gibi alanlarda kendini göstermektedir (Kültür ve Turizm Envanteri, 2009, s.80).

Şekil 18: Bir marangoz atölyesi

1.8.15. Çul ve Çulculuk

Mardin’in mahalle ve sokakları basamak basamak taş merdivenlerden oluşmuştur. Buralara hiçbir taşıtın girmesi mümkün değildir. Dolayısıyla mahalle ve sokak aralarındaki; su, çöp, her türlü ev eşyası gibi yüklerle hatta hasta ve yatalak insan taşıma işi bile merkep, beygir, katır gibi binek ve yük hayvanların sırtında yapılmaktadır. Mardin’in şehir yapısı özelliğinden kaynaklanan bu durum, binek ve yük hayvan gereksinimini artırmış ve buna paralel olarak da Çulculuk adı verilen bir zanaat kolunun doğmasına neden olmuştur (Büyülü Kent Mardin, 2005, s. 113).

Şekil 19: Çul atölyesi ve ustası

2. Kuyumculuk

Mardin’ de gümüş ve altın üzerine yapılan kuyumculuk başka yerlerde ender görülebilecek bir sanat değeri taşımaktadır. İmal edilen muhtelif ayarlarda ki altın ve gümüşler il ve ilin dışında alıcı bulmaktadır. Özellikle Mardin’ e özgü incili ve değişik renkteki taşlarla imal edilen ziynet eşyalarına rağbet fazladır.

2.1. Takının Toplum Yaşamındaki Yeri ve Önemi

Takı, büyü, koruma, inanç, gösteriş, asalet, süslenmek ve en önemlisi de beğenilme amacıyla insanların kendi bedenlerini boyamaları, boş, kulak, burun, dudak, boyun, gövde, kol, parmak, bel ve bilek gibi vücudun belirli bölümlerini takılarla süslemeleri farklı kültürlerde, farklı görünümelerde karşımıza çıkmaktadır.

Toplumsal yaşamın gelişkin olduğu yerlerde, takı her şeyden önce sınıf farklılıklarını ekonomik seviyeyi yansıtmanın en kolay yolu olmuştur. Bunların bir diğer işlevi de dini ve

nazar gibi durumlardan koruduğuna inanılmasıdır. Takıların bir başka kullanım özelliği de simgesel yanlarının bulunmasıdır.

Takılar baş ve gövde üzerinde takıldıkları bölgeye dikkat çekilmesini sağlama bu bölgedeki güzelliği sergilemek amacıyla kullanılırlar. Bazı takıların işlevsel olarak da yararlı olduğu görölmektedir. Kemer tokaları, ile çengelli iğnelerin öncüsü ve süslü formu olan fibulaları hem sarınarak kullanılan bol giysileri özellikle pelerin örtüleri tutarak rahat kullanılmasını sağlamış hem de süslenmek için bir araç olmasıdır. Pandontif ve yüzük mühürleri de bu anlamda işlevsel takılar grubu içinde değerdendirilmesi gereken ziynet eşyalarıdır. Takı yapımındaki malzemeler, dönemler ve kültürel açıdan çağın teknolojisine uygun çeşitlenmektedir.

Başlangıçta : insanların çevrelerinden topladıkları hayvan kemikleri, deniz ve kara yumuşak canlılarının kabuklarını şekillendirip takı yapımında kullanmışlardır. Daha sonra süs taşları delinerek boncuk kolyeler yapılmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte madenler işlenmeye başlanmış, bu da kuyumculukta önemli bir seviyeye ulaşılmasına ciddi katkılar sağlamıştır.

2.2. Takı Seçimini Etkileyen Faktörler

- Kullanacak kişinin yaşı
- Kullanacak kişinin fiziki özelliği
- Beraber kullanılacak kıyafetin rengi, deseni, ve modeli
- Kullanılacağı yer ve zaman
- Günün modası
- Ekonomik faktörler takı seçiminde etkili olmaktadır (Gökçesu, 2002, s. 96,97).

2.3. Takı Çeşitleri

Takılar kullanıcının cinsiyetine göre erkek ve kadın takıları olarak iki ana guruba ayrılır.

Erkek Takıları

Pazebend,Köstek,Hamaylı,Saat,Yüzük,Silahlık,Peşkir,Tespih,Kravatiğnesi,Bileklik,Barutluk, Divitlik,Tütünlük,Keseler de erkek aksesuarları olarak sıralayabiliriz.

Kadın Takıları

Kadın takıları kullanıldıkları yere göre çeşitli gruplara ayrılmaktadır.

Baş Takıları

1- Tarak: saç taramak ve saça şekil vermek amacıyla kullanılan “tarak”, aynı zamanda kadınların baş süslemelerinde saçı tutturmada kullanılan bir takı çeşididir (Gökçesu, 2002, s. 100).

2-Yanak döven: fesin yanlarına, yanaklara sarkıtılarak takılan zincir, penez ve boncuklarla süslü takılardır.

3- Alınlık: Baş süslemelerinde, kadınların alınlarına gelecek şekilde fesin üzerine taktıkları çeşitli zincir, boncuk ve paralarla süslü altın veya gümüşten yapılmış takılardır.

4- Fes süsü: baş süslemelerinde fesin ön kısmından yanlara doğru takılarak kullanılan, geometrik şekillerin zincir ve penezlerle süslenmesinden oluşan bir takı çeşididir (Gökçesu, 2002. s. 99).

5- Tepelik: Düz veya kubbemsi genellikle dairesel, çok nadir kare biçiminde olup fesin üzerine dikilerek veya fesin üzerine oturtularak takıldığı gibi, fessiz saç üzerine oturtularak da kullanılan takı çeşididir (Özbağı, 1993, s.53).

6-- Küpe: Kulak memesinin delinmesinden sonra ince bir tel çengelle kulak memesine geçirilen sayılamayacak derecede çok çeşidi olan kadınların ve kimi erkeklerin taktıkları ziynet eşyası (Erkaplan, 2000. s. 23).

7-Hızma: buruna takılan gümüş veya altından yapılmış halka.

Boyun Takıları

1-Gerdanlık: çoğunlukla değerli taş ve madenlerden yapılmış, boyuna takınla ziynet eşyasıdır (Gökçesu. 2002. s. 101).

2-Kolye: ipe dizilmiş küçük nesnelerden birbirine geçirilmiş halkalardan, geometrik şekillerden meydana gelen ve boyuna takılan, çeşitli uzunluklarda olan bir takı çeşididir.

3-Pondontifler: altın, gümüş zincir veya kumaştan ince kordona takılan tacı ögesidir.

4-Kıstı: aynı motifli metal parçalarının yan yana dizilmesinden oluşan ve boyunu sıkı bir biçimde yerleştirilerek takılan takılardır.

5-Hamaylı: silindir, üçgen, kare, yıldız ve bezeri şekillerde içi boş olup, içine muska ve nazarlık konularak uzun bir zincir ile boyuna düz veya çapraz olarak takılan takılardır (Gökçesu, 2002, s.102).

El-Kol Takıları

1-Yüzük: bronz çağında ortaya çıkmıştır. Önceleri basit bir halka iken, daha sonraları üst kısmına kıymetli taşlar ilave edilmiştir. Yüzyıllar boyunca her toplumda, yüzüklerin tarihsel, sanatsal, sosyal, dinsel görevlerin ve önemi olmuştur. (Gökçesu, 2002, s. 104) yüzüğün en eski amacı süs eşyası olarak kullanılmıştır. Bunun dışında belli amaçlar için kullanılan yüzükler, unvan belirten yüzükler, evlilik ve nişan yüzükleri, mevki yüzükleridir.

2-Halhal: kadınların ayak bileklerine taktıkları halkalardır.

3-Bilezik: bileğe takılan değerli halkalardır. Bilezik yapımında cam, tunç, altın, gümüş, gibi çeşitli malzemeler kullanılmaktadır. Genellikle bayanların kullandığı bir takı çeşididir.

4-Pazıbent: içinde muska veya kimlik nişan yahut da altın ve mücevher bulunan bir muhafaza olup kolun pazı denilen kısmına bağlanıp taşınır. Sahtiyandan sudan etkilenmeyen kumaşlardan, gümüşten, altından yapılan ve bazen kıymetli taşlarla süslenen pazıbentler 2-4 parmak genişliğinde olurlar (Gökçesu, 2002s. 103)

Bel Takıları

Kemer: bele dolayarak toka ile tutturulun, kumaş, deri, veya metal den yapılan bel bağı (http:tdkterim.gov.tr, 2010). Kemer, iki ile beş parmak ininde beli bir kez doladıktan sonra, toka ile son bulan bir giyim tamamlayıcısıdır. Kemerin tokası ile birlikte bir bütün olarak sanat eresi teşkil edenlerin yanı sıra çoğunlukla esas önemli sanat eseri olan kısımları tokalarıdır (Kuşoğlu, 1994. s 110).

Göğse Takılan Takılar

1-Broş: elbise üzerine düz veya çengelli iğne ile takılan değişik motif ve tekniklerle süslü, metallerden veya metal ile taşın bir arada kullanılmasıyla, genelde oval, kare, yuvarlak, dikdörtgen formlardaki takılardır (Özbağı, 2002, s. 73).

2.4. Takı yapımında Kullanılan Madenler

Madenler doğada metalik ya da cevher olarak bulunur. Metalik haldeki madenlere “doğal madenler”, içinde kimyasal bileşikleri halinde madenler bulunan kayalara da “cevherler” denir.

Bakır: Doğada hem doğal maden hem de cevher olarak bulunur. Doğal bakır dere yataklarında ya da bakır cevherlerinin aşınmış üst katmanlarında görülür. Bakır okside olan bir madendir; yüzeyi zaman içinde morumsu yeşil bir renk aldığından altın gibi kolay göze çarpmaz. Ancak okside olmuş bakır parçaları elle ovulunca alttaki kırmızı renk ortaya çıkar. Doğal bakır çok az bulunur; bakır cevheriyse bol ve yaygındır. Doğal bakır arıtılmış bakırdan daha saf bir madendir. Doğal bakırda çok az oranda altın, gümüş, demir ve anti mor bulunmasına karşın cevherden sağlanan bakırda bunların yanı sıra çinko, kurşun, arsenik, nikel ve kalay gibi madenlerde bulunur.

Cevherden arıtılan bakır ikinci bir işlemle saflaştırılır. Bakır altın ve gümüşten daha sert bir madendir. Soğukken dövülürse sertleşir ve işlenemez . dövülürken sertleşen bakır ateşle ısıtılarak yumuşatılır. Ancak bakır çok sıcakken de çekiçlenemediğinden, soğuk suya daldırılarak ılıklaştırılır; ani soğutmayla daha da yumuşar. Bakır önce ısıtılıp sonra suya

daldırılarak yumuşatılmasına “tavlama” denir. Bakır özellikle dövme tekniği için elverişlidir; eridiği zaman kabarcıklandığından döküm için uygun değildir (Erginsoy,1997, s. 1138).

Gümüş: Gümüş çok eski zamanlardan beri bilinmekle birlikte yinede altın ve bakırdan sonra keşfedilmiştir. Altın az olmasına rağmen, dünyanın her yanına yayılması sebebiyle daha önce kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca tabii halde gümüş az olup çok derinlerde bulunuyordu. Gümüşün M.Ö. 3100 yıllarında Mısırlılar ve M.Ö. 2500 yıllarında Çinliler ve Persler tarafından kullanıldığı belirtilmiştir. Yunan tarihinde Atina’daki gümüş madenlerine rastlanır. M.Ö. 800 yıllarına doğru gümüş, Nil nehri havalisinde para olarak kullanılmaya başlanmıştır. Gümüşü ilk olarak Romalıların işlemeye başladıkları iddia edilmektedir. Endüstri ilerledikçe daha karışık ve saf olmayan gümüş filizleri üzerinde çalışılmaya başlandı. Bugün gümüş büyük bir nispetle bakır, kurşun ve çinko üretimindeki yan ürünlerden elde edilir. Çok eskiden gümüş, dünyanın birçok yerlerinde az miktarda bulunan doğal gümüş kaynaklarından elde ediliyordu. Doğal gümüş saf veya daha çok altın, bakır, civa ve diğer metallerle alaşımlar halinde bulunuyordu. Norveç’te Güney Perv’de, Colara’da kazılarda işlenmiş büyük külçeler bulunmuştur. İspanya’da 1860’da sekiz tonluk bir külçe çıkarılmıştır. Gümüş daha çok yer kabuğuna dağılmış bileşikler halinde bulunur. En çok rastlanan gümüş filizleri; argentit (Ag_2S) ve gümüş klorür ($AgCl$) olmaktadır. Arsenik veya antimonla karışmış sülfür filizleri de vardır (<http://tr. Wikipedia.org>,18.12.2009).

Gümüşün ergime (erime) derecesi 961 C olan, parlak beyaz renkte bir metaldir. 2.5 mikron kalınlığına kadar levhalar üretilebilir. En iyi elektrik ve ısı iletkenidir. Tüm metaller arasında ışığı en iyi yansıtan elementtir. Bu özelliğinden dolayı ayna imalatında kullanılır. Gümüşün fiziksel özelliklerini artırmak için bakır ile alaşım yaparak çeşitli isimler altında adlandırılır.

Örnek olarak;

1- 925/1000’lik gümüş alaşımları (easterling gümüş)

2-900’lük alaşımlar (para gümüşü)

3-800’lük gümüş

4-585’lik gümüş

5-325’lik gibi

Bu isimler gümüşün içerisine katılan bakır alaşımına göre değişiklik gösterir (Diyarbakır El Sanatları , 2009, s.90).

Demir: Doğada hem doğal maden hem de cevher olarak bulunur. Doğal demir içinde yüksek oranda nikel bulunan meteorik demirdir. Doğada çok az bulunan meteorik demirin, demir teknolojisinin gelişimine katkısı olmamıştır. Oysa demir cevherleri (demir oksitleri) bol ve yaygındır. Demirin cevherden ayrılabilmesi için çok yüksek ısı sağlayan arıtma fırınları gerekir. Demir, bakır cevherlerinin arıtıldığı 800 C ısıda arıtılacak olsa sünger dokulu kapak elde edilir ve bu kapak tavlansa da işlenmez, ufalanır. İşlenebilen demir en az 1100 C ısıda yakıt olarak da odun kömürünün kullanıldığı bir fırında arıtılan ve arıtıldıktan sonra yeniden defalarca çekiçlenerek elde edilen demirdir. Kızgın demir çekiçlenirken arıtma sırasında odun kömüründen demirin yapısına karışan karbonun demir kristallerinin arasına yayılması sağlanır. Bu yöntemle elde edilen yeterli sertlik kazanmış, işlenebilir demire “dövme demir” denir. Demirin niteliği içine karışan yükseldikçe demir sertleşir ve dayanıklılığı artar. Demir teknolojisinde ilk aşama olan dövme demir, işlenebilir bir maden olmakla birlikte ancak tunç sertliğindedir. Bu nedenle de alet ve silah yapımında kullanılmak için tunçtan daha üstün bir gereç değildir (www.ozkuyuncu.com, 2009).

Altın: Periyodik tabloda altını simgeleyen Au. Latince Aurum kelimesinden gelmektedir. “ Tarihte bilinen kayıtlara göre Mısır hükümdarları zamanında M.Ö. 3200 yıllarında, altın darphanelerde eşit boyda çubuklar halinde çekilerek para olarak kullanıldı. Perv’de M.Ö. 2000 yılına ait altın ziynet eşyaları kalıntılarına rastlanmış olup, Amerika kıtasındaki Aztekler ve inkalarında altına tutkun oldukları bilinmektedir. Altına önem veren eski medeniyetler arasında; Yunanlıları, İranlıları, Makedonyalıları, Asurileri, Sümerleri ve Lidyalıları saymak yerinde olur. M.Ö. 550 yıllarında Lidya Kralı Krezos, altını para olarak (sikke) bastırmış ve altının para olarak basılması ile de ticaret artmıştır. Şehirler zenginleşmiş ve dünya yeni bir refah devresine girmiştir. Türk boylarında İskit ve Sarmatların (M.Ö. 1000) milli kahramanları konvalon altın toka yapımında ileri oldukları bilinmektedir. Dördüncü ve dokuzuncu yüzyıl aralarında ise altın kase, vazo işçiliğinde en güzel örnekleri vermişlerdir. Bu eserlerden bir kısmı New York, Morgan koleksiyonunda teşhir edilmektedir. Türkler Müslümanlığı kabul ettikten sonra altından eşya yapımını azaltmışlardır. Altın eşyayı sadece süs olarak kullanmışlardır ([http://tr. Wikipedia.org](http://tr.wikipedia.org),18.12.2009). İslam da altının erkekler tarafından aksesuar olarak kullanılmasına cevaz verilmediğine inanılır. Bu da altının daha çok kadınlar tarafından ziynet eşyası olarak kullanılmasına neden olmuştur.

Her ne olursa olsun altının bilinen en değerli ve en eski materyallerinden birisi olduğundan kuşku yoktur fakat dönemsel olarak kullanım alanı ve değerinin farklılaştığı da

söylenbilir. Söz gelimi Anadolu da önce Hititler deki çok sayıda eşyanın altından yapıldığına rastlanmaktadır, sonra hemen hemen eş anlamlı Lidya, Frig ve özellikle Urartu'da altın işçiliğinin en üst düzeye ulaştığı görülür, hatta bu işçiliklerin günümüzdekinden bile daha ileri boyutlara ulaştığı tartışılmaktadır. Söylentilere göre bu topraklar ilk altın paranın ve takının doğduğu yerdir. Özellikle Hitit, Asur, Urartu, Frigya, Lidya, Tonya, Pers, Gneko-Pers, Helen, Roma, Bizans, Selçuklu ve Nihayet Osmanlı uygarlıklarının elinde çevrilen ve bugüne gelen altın, bin yıllardır yaşamla iç içedir (Çakıroğlu, 2005,s. 106).

Altın, 1063 C de eriyen sarı renkte, yumuşak olmasının yanı sıra kolay dövülebilen ve şekil verilmesi en kolay elementtir. Bur zamanlar sadece değerli metal olarak kullanılırken, son yıllarda teknik ve bilimsel anlamda yer almaktadır.

Kurşun: bir kurşun sülfürü olan galen cevherinden arıtılarak elde edilir. Galen arıtıldığında gümüş-kurşun karışımı bir alaşım verir, sonra kupelasyon yöntemiyle kurşun gümüşten ayrılır. Erimiş haldeki gümüş-kurşun alaşımının üstünden hava akımı geçirilerek kurşunun okside olması sağlanır. Gümüşten ayrılan kurşun oksidi ikinci kez arıtılarak metalik kurşun elde edilir. Erime noktası düşük olan kurşun, maden sanatında daha çok lehimcilikte ve madenlerin saflaştırılmasında kullanılır. Bazen de, döküm yapılacak olan tunç ve pirinç alaşımlarına, akıcılık kazandırmak için düşük oranda karıştırılır (www.ozkuyuncu.com, 2009).

Tunç: İçerisinde kalay bulunan bir bakır alaşımıdır. Saf bakır, altın ve gümüşten daha sert bir madendir. Bakıra başka madenle karıştırılarak elde edilen alaşımlar, örneğin tunç saf bakırdan daha sert ve dayanıklıdır. En nitelikli tunç içinde % 10 oranında kalay bulunan bakır, alaşımıdır. Kalay ve kalay oksidi olan kasiterit cevherinden arıtılarak elde edilir. Sert bir maden olan tunç soğukken işlenemez: Çekiçlenen tuncun bakır gibi sık sık tavllanması gerekir. Dayanıklı olmasının yanında üstünlüğünü artıran bir başka özelliği de, eridiği zaman bakır gibi kabarcıklanmamasıdır. Bu nedenle tunç,döküm için çok uygun bir gereçtir. Kızılımsı sarı bir rengi vardır. Ancak kimyasal yapısına ve dış etkenlere bağlı olarak sarıdan griye,kahverenginden siyaha kadar çeşitli renkler alabilir (Sevin, 2003).

2.5. Takı Yapım Teknikleri

Takı yapımında önce temel teknikler kullanılarak yaprak metal (safıha), tel ve kalıplara dökümle oluşan çeşitli formlar haline getirilirler. El sanatlarında olduğu gibi takılarda da çeşitli maden süsleme tekniklerini kullanarak dönemin ve yörenin özelliklerini taşıyan ve sanat değeri yüksek olan eserler üretilir. Bir takıda tek bir süsleme tekniği kullanıldığı gibi, çoğunlukla da bazı takılarda birden fazla teknik kullanılmaktadır. Madeni takıları süslerken telkari, granülasyon, savatlama (niello), kakma, ajur, kaplama (yaldızlama), kalıpla kabartma ve mineleme gibi süsleme teknikleri kullanılmaktadır.

Granülasyon (Güverse) Tekniği: Madenlerden çeşitli şekillerde hazırlanmış taneciklerin yan yana veya metal üzerine lehimlenmesiyle elde edilen süslemeye granül tekniği denmektedir (Özbaşı, 1989, s.16).

Genellikle altın ve gümüş eserlerin muhtelif yerlerine kondurulan küçük pırıltılı küreciklerdir. Kuyumculukta geçen bir tabir olarak “güherse” (güverse) Farsça gevher (mücevher) anlamındadır. Kısaca mücevher denmektedir. Tellerin haddeden istenilen incelikte geçirilmesinden sonra eşit şekilde kesilip ateşe tutulması ile elde edilmektedir (Kuşoğlu, 1994).

Güverse tekniği telkari tekniğine çok yakışmakta ve telkari tekniği ile bir arada sıkça kullanılmaktadır.

Savatlama (Niello) Tekniği: Gümüş eşyanın üzerini süslemek için çelik kalemle açılan oyuklara; bakır, kurşun ve kükürtten oluşan bir alaşım konarak elde edilen siyah çizgiler bu çizgilerle yapılan süslemelerdir.

Savatlama tekniği 19. yy. da bilezik, köstek, cep saati zarfı, kemer, başlık vb. küçük süs eşyası yanı sıra, hamam taşı gibi eşyalar üzerinde ve maden sanatında geniş ölçüde kullanılmıştır. Özellikle Türkistan, İran, Kafkasya ve Doğu Anadolu’ya ait gümüş eserler üzerinde bu tekniğe sık sık rastlanmaktadır (www.furkankilic.com, 2010).

Kakma Tekniği: Takıların üzerinde oluklara renkli taş ve cam parçalarının kesilerek yapıştırılması işlemidir. Her ne kadar mineleme ve kakma birbirine benzese de minelemede

parçalar eritilerek oyuklara yerleştirilir. Kakma tekniği uygulanmış takılar arasında özellikle tepelik, kemer tokaları ve bilezikler de yoğun olarak kullanılmıştır (www.furkankilic.com, 2010).

Ajur (Delik işi): Delikişi- kesme veya ajur olarak adlandırılan bu teknikte maden üzerine desen çizilir, kesici- delici araçlarla desen oyulur ve kıl testere ile bu oyuklar kesilir. Kesme işlemi yapılırken ısınan testereye balmumu sürülerek çabuk kırılması önlenir. Böylece çizilen tüm desen oyularak delikişi tamamlanır(Hınıslıoğlu, 2009, s.51).

Kaplama (Yaldızlama) Tekniği: Bakır, tunç, gümüş gibi eserler, mekanik ve kimyasal yollarla altın madeni ile kaplama tekniğidir. Kaplanacak eserin dışı hafif darbelerle pürüzlendirilir, incecik dövülen altın levha bu yüzeye yerleştirilir, ya dövülerek ya da sürtme yöntemi ile eser kaplanır. Ayrıca amalgama yöntemi ile de yaldızlama yapılır. Bu yöntemle altın tozları civa ile aynı oranda karıştırılarak kaplanacak eserin üzerine sürülür, civa ısının etkisiyle uçar, altın tozları kalır ve böylece altın kaplanmış olur. Kaplama tekniği, Orta Asya’da M.Ö. 3. yy. dan itibaren Türk kurganlarındaki eserler üzerinde de görülmüştür (www.ismek.com, 2010).

Kalıpla Kabartma Tekniği: Kalıp ile kabartma tekniğinde, kalın bir tunç çubuğun ucuna, kabartılması istenen desenin pozitif veya negatif çelik aletler kullanılarak oyulur, tanımlanan şekilde biçim verilen uç, tavllanmış madenin üzerinde kabartma yapılacak yere konularak üzerine çekiçe vurmak suretiyle istenen desen çıkarılmış olur. Kalıpla kabartma tekniğinde sürekli kullanılacak, kolay deforme olmayacak şekilde pozitif ve negatif kalıplar kullanıma hazır hale getirilir. İnce metal negatif ve pozitif kalıplar arasına yerleştirilerek çekiç darbesiyle desen biçiminin verilmesi sağlanır (Ülger, 1997, s. 45).

Mineleme Tekniği: İlk örnekleri M.Ö. 15. yy.’a kadar inen çok eski bir bezeme tekniğidir. Renkle soğuk boyama yapılır. Ancak burada cam malzeme özel fırınlarda düşük ısıda tekrar fırınlanır. Eser ortaya çıktıktan ve soğuduktan sonra yapılan minelemede üç temel unsur vardır. Metalik tozlar, eritici öz, yağ ve su, bu teknikte cam yüzeyine önce konturlar çizilir ve fırınlanır. Renkler boyandıktan sonra düşük ısıda yeniden fırınlanarak boyanın cam yüzeyine yapıştırılması sağlanır. Bu şekilde yapılan boyamada renkler yüzyıllarca zarar görmeden cam malzeme üzerinde kalabilmektedir (www.ismek.com, 2010).

Telkari: Tel halindeki gümüşün ve altının ustaların elinde ateş ve asitle, emek ve sabrın ile şekillenerek ziynet ve süs eşyalarına dönüştürülmesi sanatıdır.

Telkarinin bugün farklı tanımlar alması ve her tel işine telkari denmesinin tarihi geçmişi içindeki üretim süreçleri ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir.

2.6. Telkarinin Tarihi Gelişimi

Binlerce yıldır Mezopotamya’da varolan gümüşü diriltme sanatı tüm inceliği ve güzelliğiyle devam etmektedir.

Arkeolojik buluntular telkari tekniğinin İ.Ö. III. Binyıl’dan başlayarak Mısır ve Mezopotamya’da, İ.Ö. 2500’lerden sonra da Anadolu’da (Truve, Eskiyyapar, Alacaböyük kral mezarları) kullanıldığını gösterir.” Süsleme sanatı olarak “Gömme telkari, tel kakma, Şam kakması, Dimaşki ya da Dimişki gibi adlarla da anılan telkari kakmada desen, bir kez belirlendikten sonra, süslenecek parçanın üzerinde keskin kenarlarla ve oyuk dibe doğru genişleyecek biçimde kazılır. Dörtgen tel ya da telkari burması bir kısıkaçla bu oyuğun içine sokulur, sonrada oyuğun kenarlarının telin üzerine doğru bükülüp onu kısırtmasını sağlayacak biçimde tümü çekiçe döğölür. Parça törpülenip zımparayla parlatılarak tamamlanır (Büyük Larousse,1986, s.11391).

Yukarıdaki yapım süreci açıklamaları dikkate alındığında, tanımlanan teknik, bir telkari uygulaması olmayıp, tellerle yapılmış bir kakma tekniği akla getirmektedir. Buna göre tel ile yapılan her kuyumculuk işi telkari gibi algılanmakta ve telkari farklı bölgelerde, farklı tanımlar alabilmektedir. Ayrıca bugünkü ustaların bilgilerine karşı geçmişten gelen farklı tanımlar, telkari tanımının çok doğru ve kesin saptanabilmesini zorlaştırmaktadır. Tel kakma ya da ansiklopedik dilde “telkari kakma” olarak adlandırılmış sanat, tel işleme sanatının tarihi geçmişi içindeki doğal bir süreci ve farklı bir türü olarak değerlendirmek gerekir.

Ustaların gerçek telkari sanatı olarak tanımladıkları,kakma özelliği olmayan tel işleme sanatı ise, kendi içinde boşluklar ve dokular meydana getirilen tellerin birbirine kaynatılarak takılaştırıldığı ya da nesneleştirildiği genellikle kafesli bir kuyumculuk sanatıdır. Gümüş levha üzerine işlenen türlerine de rastlanır.

Tel ile takı işlemenin birkaç türünün varlığı ve bu türlerin hepsinin telkari olmadığına ustalar tarafından ileri sürülmesi bilgisine rağmen, tarih öncesi devirlerde tel ile işlenmiş takıların bazılarını arkeologlar tarafından telkari denilmiş olması, Anadolu’da bulunmuş olan tarih öncesi tel işi takıların, telkari takıların kökenini çok zenginleştirdiği açık bir gerçektir. Truva ve Urartu buluntularında elde edilmiş takıların içinde granülasyon (**güverse ya da geverse**) ve telkari tekniklerinin takı üretiminde yüksek düzeyli ve gelişmiş teknikler olduğu ileri sürülmektedir. Telden zincir yapmanın ötesinde, takıyı tel ile yapmak ya da süslemek için, telkari yöntemler kullanıldığı, giriş ve çıkış konileri olan bir tel üretme aletinin Anadolu’da tarih öncesi devirlerde yapılmış olduğu kaynaklar tarafından açıklanır:

Kuyumculukta tel, takıların süslenmesinde ve aynı zamanda takı imalatında kullanılır. Telin elde edilmesi için dört ana metot vardır:

-Metal parça burularak, yuvarlak şekil alana kadar taş veya tunç levhalar, silindirler arasında yuvarlanır.

-Metal parça çekilenir.

-Tel haddesi kullanılır. Bu, dörtgen biçimli kalın bir metal levha şeklindedir. Büyük değildir. İki ucunda delikler vardır. Bir uçtaki deliklerin ağızları daha geniş (giriş konisi), diğer uçtakiler daha dardır (çıkış konisi). Giriş konisinden sokulan tel, çıkış konisinden incelmış olarak çıkar. Bu deliklerle istenilen incelikte tel elde edilir. Bu yöntem, İÖ 4. yüzyıldan itibaren görülür. Buna paralel olarak takıları süslemede telkari yöntemler çok kullanılmıştır.

-İçi boş tel yapmak (Meriçboyu, 2001, s.33).

Metale eklemeler yaparak süslemek ya da tellerle yüzey oluşturmak tanımlı gruplar içine alınabilecek olan telkarinin tarih öncesi devirlerdeki uygulama türleri şöyledir: En çok bükme ve bocuklu tel kullanılmıştır. İÖ 4. yüzyılda tel haddesi ile ince tel yapma olanağı bulan kuyumcu ustaları bu tellerle, her tür süslemeyi daha kolay yapabilme olanağı bulmuşlardır.

Boncuklu teller daha çok bordürlerde kullanılmışlardır. Bükme teller zıt yönde yan yana getirildiğinden tilki kuyruğu zincir görünümünü alır. Helenistik Dönem takıları telkari yöntemiyle süslenmiştir (Meriçboyu, 2001, s.35).

Türk maden sanatı gelişmesini büyük ölçüde Anadolu dışında sağlamıştır. İran ve Mezopotamya'dan Türk eseri olarak hayli çok sayıda eser günümüze gelmiştir. Özellikle Musul ve çevresine mal edilen eserler pek çoktur (Demiriz, 1984, s.902).

Metal işçiliğinin çok geliştiği bir bölge olan Musul'un bilinmesi, Büyük Şelçuklular'ın bu bölgede yaşamış olması, ve buraya yakınlığı nedeni ile Artuklular döneminden başlayarak Güneydoğu Anadolu ve Diyarbakır'ın Musul'dan etki ve aktarım almış olmasını doğrulamaktadır.

“Eski Türklerde “KUYMAK” madeni eritmek, “KUYUM” ise tunç dökümü anlamına gelen sözcüklerdir... Lonca geleneği içinde sanatlarını sürdüren Şelçuklu kuyumcuları ve daha sonra yaşayan Osmanlı ustaları Davut Peygamber'in kuyumculuk mesleğinin piri olduğu inancındaydılar. Selçukluların Horasan ve Herat'taki kuyumculuk merkezlerine başkent oluşuyla konya'da katılmıştı. Artuk'lu Beyliği'nin kuyumculukta önemli şehirleri olan Mardin, Şanlıurfa ve Diyarbakır ustalarıyla ünlüydü” (Kurtunç,1990,s.77, Demirbağ,1996, s.15,16).

XII. yüzyılda Musul telkari için bir sanat merkezi oluşmuştur. Horasan ise bu sanatın çok yayıldığı diğer bir merkez olarak gelişmiştir. Oldukça eski bir tarihi geçmişe sahip olan telkarinin Artuklu'lar döneminde Musul ve Horasan'dan Anadolu'ya getirildiği bilgisi de kaynaklarda yer almaktadır. XIII. yüzyıla ait Artuklu eserleri arasında metal işçiliğinin ve bu kapsamda tunç kazma ve kabartma ile altın, gümüş vaklarda kakma tekniklerinin önemli bir yeri vardır. Metal işçiliği alt yapısı hazır olan bir bölgede daha hassas ve yüksek düzeyli bir sanat ve beceri gerektiren telkari sanatının burada gelişmesi bir tesadüf değildir. Ancak bu kadar büyük gelişmeler gösteren ve son derece zarif ve güzel olan bu sanat dalının, teknolojinin gelişmesi ile emeğin azaldığı ve değer yargılarının değiştiği bugünkü toplumumuzda gerçek değerini kaybetmeye yüz tutmuştur.

2.7. Güneydoğu Anadolu'da Telkari ve Özellikleri

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde telkari öncelikle Mardin ve Midyat'ta gelişim göstermiştir. Aynı zamanda Diyarbakır, Gaziantep, Urfa gibi diğer büyük illerde de ustalar bulunmaktadır. Daha da önemlisi Güneydoğu Anadolu illerinde, ilçelerinde bulunan hemen bütün kuyumcularda telkari takılar geniş çaplı satış ve müşteri bulmaktadır. Kaynaklar telkarinin Güneydoğu Anadolu dışında Sivas, Elazığ, Trabzon, Beypazarı, Bursa, Edirne

yörelerinde de gelişim gösterdiğini ortaya koyar. Beypazarı'nın da geleneksel el sanatlarına verilen önem nedeni ile telkari oldukça gelişim bulmuş ve hatta bu sanatın Osmanlı zamanında Ahilik aracılığı ile buraya kadar yayıldığı Beypazarı'nı tanıtım kaynaklarında yer almıştır. Kuzeydoğuda Trabzon'a kadar yayılmış olması ve orada aynı oranda sabır isteyen farklı bir tel işleme tekniği geliştirilmesiyle elde edilmiş olan hasır işinin telkarinin komşu alanının nasıl zenginleştirdiği dikkate değer. Edirne'den Balkanlar'a, orandan da Avrupa'ya yayılması, tel işleme tekniğinin her yörede kendine özgü gelişen farklılıklarının meydana getirilmesini sağlar.

Mardin (Midyat)

Güney Doğu Anadolu'nun mimarisi, taş işçiliği, maden işçiliği, insan yaşamları vb. özellikleriyle medeniyetler beşiği olarak tanımlanan, büyüklü kentlerinden biri olan Mardin'de, Midyat bölgesinde telkari bir Süryani geleneği olarak gelişmiştir. Telkarinin Türkiye'de en gelişmiş kenti ve ilçesi ünvanını koruyan Mardin-Midyat'ta boşluk doldurma süslemelerinde “kake”, “dudey” gibi en eski dönemlere dayanan adlar kullanılır. Boşlukların doldurulduğu desenlere göre verilmiş olan bu adlar ve daha çok çeşitleri telkarinin kafesli denilebilecek delikli özelliğini meydana getirir.

Ana iskeletin içini dolduran, “vav” adını alan tel bükme deseni Mardin işinde daha çok bükümlü olarak “çift baş” doldurulurken, Diyarbakır işinde bükümü az olan “tek baş” doldurulduğu Diyarbakırlı telkari ustası Tevfik Sayat'tan öğrenilmiştir. Adı “çift baş” olan iki bükümlü “vav”ın içe doğru çift yönlüsü yani simetriği dikkati çeker. İçe dönük daire biçimli çift yönlü sarılmış tellere “çift işi” adı verilir.

Dışa dönük olarak sarılmış çift yönlü, “çift baş” “vav” yönteminin adı ise kuyumculukta genel olarak “hayat ağacı” adını alır. Telin bir noktadan başlayarak kendi etrafında sık ya da seyrek dokuda, daire, elips, mekik, damla vb. biçimlerde sarılması tekniğine ise “sarma (kake) tekniği” denilmektedir.

Üretim türleri olarak diğer bölgelere göre daha fazla çeşitlerin ortaya konduğu Mardin ve yöresinde, bilinen takı ve eşyaların dışında vazolar, şamdanlar, nargile uçları, sürahiler, abajurlar, eşya kılıfları, çeşitli tabaklar, düğmeler, hatta vazo içine konulacak çiçekler geliştirilmiştir.

Şanlıurfa

Şanlıurfa’da telkari sanatının takılarda uygulanışı oldukça gelişmiş takı çeşitlerini meydana getirmektedir. Telkari işleyen kuyumcuların çoğunun burada bulunduğu ve birçoğunun adları bilinmektedir. Elli yıl öncesine kadar telkari “Eski Kuyumcu Pazarı” denilen kapalı çarşıda icra edilirken, bugün “Yıldız Meydanı” civarındaki dükkanlarda, Bedesten yakınındaki Pamukçu ve Kınacı kapalı çarşılarında üretilmekte olduğu internet kaynaklarından duyurulmaktadır. Şanlıurfa’da ve ilçelerinde telkari gerdanlıklar, bilezikler, yüzükler, küpeler, kemerler, tepelikler; hamaylılar, göğüslükler (yaka iğnesi) vb. takılar olarak üretilir ve satılır. Yöreye göre çok ve çeşitli özellikler ve adlar almış olan telkari takılar Şanlıurfa’da adlara yansıyan özellikleri ile özdeşleşmişlerdir. Telkari akıtmalı gerdanlık, incili telkari, telkari kapaklı akıtma-telkari kapaklı yarım akıtmalı bilezik, incili telkari bilezik, telkari kemer, telkari Urfa kelebeği gibi isimler alan takılar bulunmaktadır. (Şatır, 2007, s.122)

Gaziantap

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Gaziantap’te üretilmiş olan takılarda ağırlıklı olarak gümüş kullanıldığı bilinmektedir. Gaziantep yöresi kadın giysilerinin kemer, tepelik vb. tamamlayıcı unsurları takıları da belirliyordu. Takılarda yaygın olarak telkari, güverse, savat, kabartma, kazıma teknikleri kullanılmıştır.

Diyarbakır

Diyarbakır’da kuyumculuk geleneği oldukça köklü bir geçmişe sahiptir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında çok büyük bir üne kavuşmuş olan Diyarbakır kuyumculuğu, Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa’nın oğlu olan Vezir Hasan Paşa’nın, Mevlana’nın Türbesi’ne yakışır bir kapıyı kuyumculuğun piri Ahmet Çelebi’ye yaptırtıp türbeye hediye etmesi ile ününü daha da çok pekiştirmiştir.

Padişahların bile dikkatini çekmiş olan Diyarbakır kuyumculuğu, 1567 yılında valiliğe tayin edilmiş olan Hasan Paşa’nın burada kuyumculuğu destekleyen inşaatların yapılmasını sağlaması ile gelişmiştir. Kuyumcular için bir Kapalı çarşı, çarşının Ulucami’ye doğru uzatılarak mücevhercilerin yerleştirildiği Ketenciler Çarşısı’nın ilave edilmesi ve aralarına iki

kapının yapılması Diyarbakır kuyumculuğunu daha da çok zenginleştirmiş ve ününe ün katmıştı. Dünyanın dört bir tarafından tüccarlar buraya gelir, misafir edilir, getirdikleri ham taşları satıp yerine burada üretilmiş mücevherleri satın alarak götürürlerdi. Bu çarşılarla ilgili olarak seyyah "Polonyalı Simeon 17. yüzyılda şunları anlatmıştır:"

"...Kente girdikten sonra Hasan Paşa Hanı'na indik. Çok büyük bir bina olan bu hanın 500 at barındırabilen iki büyük ahır, renkli demir bir parmaklıkla çevrilmiş çok güzel bir havuzu, üç kat üzerinde birçok odaları vardı. Hana bitişik olup, Bursa'daki Gelincik ve Edirne'deki Alipaşa Hanları gibi kemerli, güzel Kuyumcu Hanı'nda benzeri yalnız İstanbul'da bulunan çok usta kuyumcular, kakmacılar, bıçakçılar, papuççular, çizmeciler ve diğer zanaatçılar çalışırlardı"(Atasay,2004, s. 124-126)

Diyarbakır'da eski dönemlere ait hasır bilezik, kişnişli ve hablı gerdanlıklar yöreye özgü özelliklerini korumuştur. Diyarbakır hasır işi dolaysız olarak bir telkari işi olarak kabul edilmiyor olsa da, tıpkı Trabzon hasır işi gibi telkarinin akrabası ya da komşu alanında yer alan bir tel işleme sanatıdır. Başka yörelerde de görülüyor olmasına rağmen kişniş ve hablı gerdanlıklar ve diğer takılar Diyarbakır'a özgü farklı tel işi takılardır. Zincirli gerdanlıklarda küçük kürelerle süslü olanları "kişniş", büyük kürelerle süslü olanları "hab" adını alır. Zincir yapımı ise tel ile üretilmiş küçük halkacıklardan elde edilir. Bu "kişniş" ve "hab" adını alır. Bu "kişniş" ve "hab" adlı içi boş, deliksiz kürecikler, tavlanmış tellerin bir çekiç darbesi ile yarım küre kalıpların içinde, kalıbın biçimini alması yoluyla elde edilmektedir. Delikli olanları ise "girdeli" (**girdeli kişniş, girdeli hab**) adını almaktadır.

Fark edileceği gibi Diyarbakır'da Telkari işi Mardin-Midyat kadar yayılmış bir durumda değildir. Ağırlıklı olarak telin farklı üretim yöntemleri kullanılmaktadır. Telin üretim yöntemindeki farklar hasır işinde, zincir örme tekniğinde, kişnişli-hablı takılarda kendini gösterir. Diğer taraftan Diyarbakır'a özgü, telkari tekniği ile süslü badem biçiminde telkari parçalarla, zincirden sarkıtılarak gerdanlıklar, şakağa sarkan, güverselerle (**geverse**) süslü motifleri ile başlıklar üretilmiştir.

2.8. Telkaride Süsleme Teknikleri

Telkari gümüş işlemeciliğinde yapılmış olan takının özelliğine, kullanım alanına göre kenarlarda ve saçaklarında çeşitli süslemeler yapılabilmektedir. Takının süslenmesinde

kullanılacak teknik ve yardımcı gereçler, ustanın takıya kazandırmak istediği karakterle ilgilidir. Uygulayan kişinin takının özelliğine göre zaman, kullanılacak yer yaş gibi durumları göz önünde bulundurarak süsleme tekniğini uygular.

Takıda kullanılan süsleme çeşitleri ve bunların sınıflandırılması

Takı saçaklarını süsleme çeşitleri

- Burma teller
- Boncuk ve taşlar
- Düz yüzeyli gümüş toplar
- Çeşitli toplar ve pullar
- Kumaş ve deri parçaları

Düz yüzeyli takıları süsleme çeşitleri

- Güverse
- Yarım küre süsleme
- Taş yerleştirerek süsleme
- Yarım küre çiçek süsleme

Kenar süsleme çeşitleri

- Güverseler
- Tırtıl
- Burma teller

2.9.Telkari Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler

Mikrometre

Kalınlık ölçmeye yarayan bir alettir. Levha ve tellerin ölçülmesinde kullanılır.

Şekil 20: Mikrometre

Freze motoru

Telkari gümüş işlemeciliğinde iki ayrı telin birbirine sarılmasını sağlayarak telkaride gereksinim duyulan örgü telini hazırlamakta kullanılır.

Şekil 21: Freze motoru

Makas

Tellerin ve düz plakaların kesiminde kullanılan bir kuyumculuk el aletidir. Makaslarında farklı çeşitleri bulunmaktadır.

Şekil 22: Makas çeşitleri

Silindir

Birbirinin tersi yönde dönen merdaneler yardımıyla tel ve levhaları ezerek istenilen ölçüye getirmeye yarayan makinelerdir. Tel ve astar silindiri olarak iki çeşide ayrılırlar.

Şekil 23: Silindir

Çift

Malzemesi çelik olan ve uç kısmı sivri, tellerin şekillendirilmesi ve parçaların tutulmasında kullanılan el aletidir. Çiftin iki çeşidi bulunmaktadır.

Ateş çifti: Kaynak yapımında kullanılan ateşe dayanıklı el çiftinden boyu daha uzun çiftlerdir.

Şekil 24: Ateş çifti

Şekil vermede kullanılan çift: Telkari ve çatıya şekil vermede kullanılan ince uçlu çiftlerdir.

Şekil 25: Şekil verme çifti

Şaloma

Kuyumculukta metali ısıtma ve kaynak işleminde ateş verici olarak kullanılan bir araçtır.

Oval veya yassı malafalar

Farklı boy ve mikronlarda telkarinin çatı kısmında ölçü almada kullanılan uzun ve yassı demir malafalardır. Yassı demir malafalara çatı teli sarılarak istenilen sayı ve eşit uzunlukta metal parçaların oluşmasını sağlar.

Şekil 26: Malafa çeşitleri

Eğe

Çok sayıda kesici dişli bulunan ve metaller üzerinden talaş kaldırarak biçim vermeye yarayan alet çeliğinden yapılmış kesicilere denir. Kuyumculukta kullanılan eğeler ince ve küçük ölçölüdür. İnce dişli eğeler kaynak çapaklarını düzeltme ve temizleme işlerinde kullanılır.

şekil 27: Eğe çeşitleri

Eğelerde kendi arasında iki gruba ayrılır

-Dişlerinin adımlarına göre:

- Kalın dişli eğeler
- İnce dişli eğeler

-Biçimlerine göre:

- Yuvarlak eğe
- Üçgen eğe
- Lame eğe
- Kare eğe
- Balıksırtı eğe

Pense ve Kargaburunlar

Tele düzgün şekil vermek için kullanılan bir el aletidir.

Şekil 28: Pense ve kargaburunlar

Sülfirik Asit

Saf haldeki bu asit yoğunluğu yüksek, renksiz, yağ akışkanlığında olan bir asittir. Su ile karıştırıldığında kendi kendine ısınır. Isınırken kararan gümüşün ağartılmasında ve gümüşün kendi rengini almasında kullanılır.

Kanca veya silindirik malafa

Çeşitli kalınlıkta yapılmış silindir, uzun metal çubuklarıdır. Telkari teli bükümünde, büküm motorunun karşı telini tutmakta kullanılır. Ayrıca çeşitli boylarda halka sarmakta kullanılır.

2.10. Telkaride Kullanılan Dolgu Teknikleri

Şekil 29: Damla Dolgu

Şekil 30: Sim Dolgu

Şekil 31: Vav Dolgu

Şekil 32: Yuvarlak Dolgu

Şekil 33: Mekik Dolgu

Telkaride Çatı Yapımı

Telkarinin dış kısmındaki kalıbı meydana getiren yuvarlak telin geçirilmesi ile oluşan yassı kalın tele çatı teli adı verilir. Bu teli kullanarak farklı ölçüde ve biçimde takının dış çerçevesi oluşturulur. Bu dış çerçeveye çatı denir. Çatı teli, ürünün ana iskeletini oluşturduğundan oluşturulan formun bozulmaması ve eğilip bükülmemesi için en uygun kalınlıkta olması gerekir. Çatı telinin kalınlığı yapılacak işe göre değişir. Çatı teline şekil verirken telin tavlanması çok önemlidir. Farklı işlemlerden geçen tel sertleşir. Bu sertliğin ve kırılabilirliğin giderilmesi için çatı telini hafif kızarıncaya kadar ısıtmak gerekir. Çatı teli tavlandığında istenilen modele göre şekil vermesi kolaylaşır. Çatının düzgün olması telkari dolgusunun düzgün olmasına yardımcı olur.

Şekil 34: Telin Tavlanması

Şekil 35: Telin Teneke Kalıplara Sarılıp Çıkarılması

Şekil 36: Tele Tarak Şeklinin Verilmesi

Şekil 37: Çatı teline Şekil Verme

Şekil 38: Çatı Teline Toz Kaynak Koyma

Şekil 39: Modele Kaynak Yapma

Şekil 40: Kurşun Kapta Çatının Asitte Kaynatılması

Şekil 41: Telkarinin Çatıya Göre Şekillendirilmesi

Şekil 42: Telkarinin Çatıya Göre Şekillendirilip Yerleştirilmesi

Şekil 43: Telkari Dolgularının Tamamlanmış Hali

2.11.Telkaride Kaynak Yapma Yöntemleri

Telkaride kaynak yapma işlemi

Telkari yapımında yeterli miktarda kaynak kullanmak gereklidir. Az kaynak serpildiğinde kaynamamış bölümler kalır. Telkari ve çatı bölümü birleşmeyebilir. Ancak gereğinden fazla kaynak serpildiğinde de telkarinin bütün boşlukları kaynak ile dolar. Motif istenilen nitelikte olmaz. Motifin yapısına uygun olmayan görüntüler meydana gelebilir. Telkaride 2 çeşit kaynak yapma işlemi kullanılmaktadır. Bunlar çubuk kaynak ve toz kaynak olarak sınıflandırılır. Çubuk kaynakta, önceden hazırlanan ve plaka haline getirilen kaynak kesilerek çubuk haline getirilir. Bu çubuklar boraksa batırılarak kaynatılacak yere ateş çifti temas ettirilip şaloma ile ısı verilerek kaynak yapılır. Toz kaynak işleminde ise, levha veya çubuk halindeki kaynak alaşım metali eğelene ek toz haline getirilir. Önceden hazırlanan çatı. Toz kaynağın yapışmasını sağlamak amacıyla suya batırılır. Fazla suyun gitmesi için bekletilir. Sonra hazırlanan toz kaynak parça üzerine serpilerek fazla kaynak temizlenir. Yeterli kaynak

serpildikten sonra şaloma ile kaynak eritilerek kaynaklama işlemi tamamlanmış olur. Telkaride en çok toz kaynak yöntemi uygulanmaktadır.

Şekil 44: Toz Kaynağın Serpilmesi

Şekil 45: Kaynak Yapma

Şekil 46: Bakır Kapta Asitte Kaynatılması

Şekil 47: Motifin Eğelenmesi

Şekil 48: Motifin Mazgal İle Parlatılması

Şekil 49: Motifin Süslenmesi için Kullanılacak Model

Şekil 50: Yüzeyde Kullanılacak Çatı Çiçeklerinin ve Güverselerin Monte Edilmesi

Şekil 51: Modele İğnesinin Kaynak işleminin Yapılması

Şekil 52: Ağartma ve temizleme işlemi

Şekil 53: Modelin Bitmiş Hali

Kaynak işleminde bulaşan kirlerin veya ısınmadan dolayı oluşan oksitlerin temizlenmesi için ürünlerin genelde sıcak olan asit çözeltisine batırılması işlemine ağartma denir. Ağartma işleminden sonra modelin deterjanlı su ile fırçalanıp bol su ile durulama işlemine de temizleme denir. Ürünün doğal parlak rengini alabilmesi için ağartma işlemi uygulanmaktadır. Bu uygulamada birleşmiş modeller bir bakır kap içerisine koyulur, üzerine nitrik asitli su ilave edilir. Gümüş doğal rengini alana kadar birkaç saniye kaynatarak durulanır ve deterjanlı suda fırça ile fırçalanarak ağartılır.

B. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yukarıkozan,(2009) “ Beypazarı Gümüş Kolyeleri” Yüksek Lisans Tezi

Yapılan araştırmadaki amaç,Ankara Beypazarı yöresinde halen devam eden geleneksel gümüş işleme yöntemlerinden biri olan telkari tekniği ile yapılmış kolyelerin incelenmesidir. Araştırma yöntemi olarak yazılı kaynaklar, kaynak kişiler ve gözlem formları kullanılmıştır.

Kavramsal çerçevede Ankara Beypazarı’nın tarihi, tanıtımı, yöresel el sanatları tanıtılmış, kuyumculuk tarihi kuyumculukta kullanılan madenler, kullanılan araç gereçler hakkında bilgi verilmiştir.Geleneksel türk takıları tanıtılmış Beypazarında halen yapılmakta olan telkari sanatı ile ilgili bilgi verilmiş ve telkari tekniği ile yapılmış bir ürünün analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda ilçe merkezinde 30’a yakın atölye saptanmıştır.İncelenen ürünlerde en çok bitkisel bezeme türünün uygulandığı, ürünlerde en çok gümüş çatı ve dolgu telinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Önerilerde ise bu sanatın geliştirilmesi için seçenekler sunulmuştur.

Konak,(2002) “ Erzurum’da Kuyumculuk ve Sorunları” Yüksek Lisans Tezi

Yapılan araştırmanın amacı, Erzurum ilinde kuyumculuk sektörü, ve sektörün sorunlarının belgelenmesidir. Yöntem olarak yazılı kaynaklar ve gözlem yönteminden yararlanılmıştır.

Kavramsal çerçevede Erzurum ili hakkında bilgi verilmiş;tarihçesi,coğrafi yapısı ve sosyo-kültürel açıdan tanıtılmış, kuyumculuk hakkında bilgi verilmiştir.Bölge kuyumculuğu hakkında teknik ve tasarım özelliklerine değinilerek, bölge kuyumculuğunun teknik , tasarım ekonomik sorunları belirlenip ortaya konmuştur.Sonuç kısmında ise bölgede kuyumculukla ilgili tanıtım ve pazarlama konusunda daha verimli çalışmalar yapılmasının ekonomik anlamda getirisinin önemine değinilmiştir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama tekniği ve elde edilen verilerin analizi hakkında bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada belgesel tarama modeli kullanılmıştır. Konu ile ilgili alan taraması yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini; Mardin ili ve Midyat ilçesinde bulunan atölyelerde gümüş telkari tekniği ile üretilen ürünler ve bu ürünlerin satıldığı takı dükkanlarında bulunan ürün çeşitleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise; Mardin ili ve Midyat ilçesinde bulunan atölyelerde üretilen ve ayrıca bu ürünlerin satıldığı takı dükkanlarında bulunan 59 ürün çeşidi oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplanması aşamasında, Milli kütüphane, Gazi Üniversitesi kütüphanesi, Mardin İl Kütüphanesi, Mardin İl Kültür Müdürlüğü ve Diyarbakır İl Kütüphanelerinde literatür taraması yapılmıştır. Gümüş telkari takılar yapan atölye çalışanlarına ve gümüş telkari takılar satan esnaflara 25 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Araştırmada yer alacak ürünlerin fotoğrafları çekilip envanter dökümü yapılmıştır.

Araştırmada, yazılı literatürden elde edilen bilgiler yer almaktadır. Ayrıca Mardin il merkezinde gümüş telkari işlemeciliğini yaptıkları takılara uygulayan atölye usta ve çalışanlarıyla görüşmeler yapıp geleneksel gümüş telkari işlemeciliğı hakkında bilgi alınmıştır. Bu bilgiler anketlerle belgelendirilmiştir bunun yanı sıra gümüş takılar satan esnafla birebir görüşölüp anketler uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Literatür taraması sonucu konu ile ilgili bulunan yayınlar incelenmiş, elde edilen bilgiler gruplandırılarak farklı başlıklar altında toplanarak değerdendirilmiştir. Hazırlanmış 25 sorudan oluşan anket formları 70 atölye ve işyeri çalışanlarına uygulanmıştır. Atölye ortamında yapılan gözlem sonuçlarına ve çekilen fotoğraflara göre ürünün yapım tekniğı ve ürünlerde uygulanan motif türü açıklanarak analizi yapılmıştır.

Verilerin analizinde frekans (f)lar belirlenerek, yüzde(%)ler hesaplanmış olup, bulgular tablolar halinde değerdendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın genel amacı doğrultusunda elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Bölgede 70 kuyumcu ve sektör çalışanına 25 sorudan oluşan anket uygulanmıştır.

Uygulanan anket kuyumcuların cinsiyet, yaş durumları, öğrenim durumlarına ilişkin bulgular, ailenin geçim kaynağı, telkari işlemeciliğine başlama yaşları, bu işi kaç yıldır yaptıklarına ilişkin bulgular, gümüş işlemeciliğini kimden öğrendikleri, mesleği seçme nedenleri, işlerinden memnuniyet durumlarına ilişkin bulgular, yapılan işte karşılaşılan güçlükler, mesleğin sebep olduğu fiziksel rahatsızlıklar ve bu rahatsızlıklara karşı alınan önlemler, görülen iş kazaları ve mesleğin geleceği ile ilgili düşüncelere ilişkin bulgular, hammaddenin temin ediliş biçimi ve elde etmede sorun yaşanıp yaşanmadığı, tasarımların nasıl oluşturulduğu, ürünlerde hangi motiflerin kullanıldığına ilişkin bulgular, ürün muhafazasında kullanılan yöntemler, ürünlerin nasıl ve kimlere pazarlandığı, pazarlamadaki etken unsurlar, ürün satış fiyatının nasıl belirlendiği ve en çok üretilen ürün çeşidine ilişkin bulgular ana başlıklar altında bulunan sorularla değerlendirilmiştir. Ayrıca ürünlerin boyut döküm tablosu ve ürünlerin çeşitleri gösteren tablo yer almaktadır.

Bilgi formları ile bölgede üretilen 59 adet ürün incelenmiş olup, incelenen takılarda kullanılan motif özelliği açısından frekans ve yüzdeleri hesaplanarak tablolar haline getirilerek yorumlanmıştır.

Araştırma kapsamına dahil edilen atölyelerde incelenen 59 adet ürünün çoğunluğunu bileklikler oluşturmaktadır. 13 yaka iğnesi, 11 kolye, 4 yüzük, 2 kemer, 2 kolye ucu ve 1 tane toka oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamına dahil edilen 59 adet ürünün en, boy, çap ölçülerinin farklı olduğu, en ölçülerinin 0-6 cm aralığında olduğu, boy ölçülerinin 0-85 cm aralığında olduğu, çap ölçülerinin ise, 0-5 cm arası olduğu görülmektedir.

4.1. Ustaların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler

Tablo 1: Ankete katılanların cinsiyet değişkenine göre dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	3	4
Erkek	67	96
Toplam	70	100

1. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 96'sı erkek, % 4' ünün ise kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Ankete katılanların yaş grupları değişkenine göre dağılımlar

Yaş Grupları	f	%
0-20	14	19
20-30	33	49
30-40	16	22
40-50	7	10
Toplam	70	100

2. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 49'unun 20-30 yaş grubu aralığında, % 22'sinin 30-40 yaş grubu aralığında, %19'unun 0-20 yaş grubu aralığında ve %10'ununsa 40-50 yaş grubu aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Ankete katılanların öğrenim durumları değişkenine göre dağılımları

Öğrenim Durumu	f	%
Okur-yazar değil	-	-
Okur –yazar	3	4,3
İlkokul	10	14,3
Ortaokul	15	21,4
Lise ve dengi	38	54,3
Üniversite	4	5,7
Toplam	70	100

3.tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin %54.3 ‘ü lise ve dengi okullardan mezun olmuşlardır,%21.4 ‘ü orta okul mezunudur, %14.3’ ü ilkokul mezunu, %5.7’ sinin üniversite mezunu olduğu, %4.3’ünün ise okur-yazar olduğu, ayrıca okur-yazar olmayanın bulunmadığı görülmektedir.

4.2. Ustaların gümüş işlemeciliğine ait bilgileri

Tablo 4:Ankete katılanların telkari işlemeciliğine başlama yaş grupları değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Telkari işlemeciliğine başlama yaş grupları	f	%
0–20	65	92,9
20–30	5	7,1
30–40	-	-
40–50	-	-

4. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 92.9'unun telkari işlemeciliğine başlama yaş gruplarından 0-20 yaş grubu aralığında olduğu, % 7.1'inin ise 20-30 yaş grubu aralığında olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre telkari işlemeciliğine başlayanların çoğunlukla 20 yaşın altında başladıklarını söyleyebiliriz.

Tablo 5:Ankete katılanların kaç yıldır bu işi yaptıkları değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Kaç yıldır bu işi yaptıkları	f	%
0-10	17	24
10-20	35	50
20-30	11	16
30-40	7	10
Toplam	70	100

5.tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 50'sinin bu işi 10-20 yıl aralığında yaptıkları, % 24'ünün 0-10 yıldır yaptığı, % 16'sının 20-30 yıldır yaptığı, %10' unun ise 30-40 yıldır yapmakta oldukları görülmektedir.

Tablo 6:Ankete katılanların gümüş işlemeciliğini kimden öğrendikleri değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Gümüş işlemeciliğini kimden öğrendikleri	f	%
Aile	12	17
Kendi kendine	-	-
Ustadan	55	79
Kurstan	3	4
Toplam	70	100

6.tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 79' u gümüş işlemeciliğini ustadan öğrendikleri, % 17' sinin aileden öğrendiği, % 4' ünün ise kurslardan öğrendiği görülmektedir. Bu sebeple bu işlemeciliğin usta çırak ilişkisinde öğrenildiğini söylemek mümkündür.

Tablo 7:Ankete katılanların mesleği seçme nedenleri değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Mesleği nedenleri	seçme f	%
Baba mesleği	23	33
Yöresel el sanatı olması	17	24
Gelirinin iyi olması	20	29
İş garantisi olması	10	14
Diğer	-	-
Toplam	70	100

7. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 33'ü baba için seçtiklerini, % 29'u gelirinin iyi olması sebebi ile seçtiklerini, % 24' ü yöresel el sanatı olması nedeni ile, % 14' ünün ise iş garantisinin olması sebebi ile seçtikleri görülmektedir.

Tablo 8:Ankete katılanların yapılan işle ilgili karşılaşılan güçlükler değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Yapılan işle ilgili karşılaşılan güçlükler	f	%
Emeğimin karşılığını alamıyorum	46	66
Yorucu bir uğraş olması	19	27
Maliyetinin yüksek olması	-	-
Diğer	5	7
Toplam	70	100

8. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 66' sı emeklerinin karşılığını alamadıklarını, % 27' si yorucu bir uğraş olması, % 7'si ise diğer güçlüklerin olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Tablo 9:Ankete katılanların mesleği geleceği ile ilgili düşünceler değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Mesleğin geleceği ile ilgili düşünceler	f	%
Daha iyi olabilir	36	52
Aynı şekilde devam eder	12	17
Zamanla kaybolur	22	31
Diğer	-	-
Toplam	70	100

9. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 52' si mesleğin geleceğinin daha iyi olabileceğini, % 31' i zamanla kaybolacağı, % 17' si de aynı şekilde devam edeceği şeklinde olacağını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 10:Ankete katılanların hammaddenin nasıl temin edildiği değişkenine göre dağılımları

Hammaddenin nasıl temin edildiği	f	%
Külçe halinde	29	41
Levha halinde	7	10
Tel halinde	20	29
Hepsi	14	20
Toplam	70	100

10. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 41’ hammaddeyi külçe halinde, % 29’ u tel halinde, % 20’si üç yönteminde kullanıldığını, % 10’ unun ise levha halinde temin ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 11: Ankete katılanların tasarımların nasıl oluşturulduğu değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Tasarımların nasıl oluşturulduğu	f	%
Kendim	24	34
Eski takılardan esinleniyorum	16	23
Model ve kataloglar	7	10
Sipariş üzerine	16	23
Hepsi	7	10
Toplam	70	100

11. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 34’ ü tasarımları kendilerinin oluşturduğunu, % 23’ eski takılardan esinlendiğini, yine % 23’ ü sipariş üzerine hazırladıklarını, % 10’u model ve kataloglardan faydalandıklarını, ve yine % 10’u ise yukarıda belirtilen bütün unsurları bir arada kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 12: Ankete katılanların ürünlerde hangi motiflerin kullanıldığı değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Ürünlerde hangi motiflerin kullanıldığı	f	%
Bitkisel	21	30
Hayvansal	6	8,5
Geometrik	8	12
Sembolik	4	5,5
Hepsi	31	44
Toplam	70	100

12. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 44' ü yaptıkları ürünlerde bütün motifleri kullandıklarını, % 30'u sadece bitkisel motifleri kullandıklarını, % 12' si geometrik motiflerden faydalandıklarını, % 8,5 hayvansal motifleri kullandıklarını, % 5,5 i ise sadece sembolik motifleri kullandıkları görülmektedir.

4.3. Ustaların meslekleri sebebi ile oluşan sağlık sorunlarına ilişkin bilgileri

Tablo 13: Ankete katılanların mesleğin neden olduğu fiziksel rahatsızlıklar değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Mesleğin neden olduğu fiziksel rahatsızlıklar	f	%
Göz bozukluğu	32	46
Solunum yolu	25	36
Duruş bozukluğu	13	18
Diğer	-	-
Toplam	70	100

13. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin, mesleğin neden olduğu fiziksel rahatsızlıklardan % 46' sı göz bozukluğunu, % 36' sı solunum yolu rahatsızlığını, % 18' i duruş bozukluğunun yaşandığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 14: Ankete katılanların oluşan rahatsızlıklara karşı alınan önlemler değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Oluşan rahatsızlıklara karşı alınan önlemler	f	%
Gözlük kullanımı	20	28,5
Maske kullanımı	23	33
Eldiven kullanımı	6	8,5
Beslenme	4	6
Havalandırma	7	10
Uygun masa ve sandalye kullanımı	10	14
Toplam	70	100

14. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin, mesleklerinden dolayı oluşan rahatsızlıklara karşı aldıkları önlemlerde, solunum yolu rahatsızlıklarına karşı % 33'ü maske kullanımı, % 10' u havalandırma yöntemini, % 6'sı uygun beslenmeyi, göz bozukluklarına karşı % 28,5'i gözlük kullanımını, duruş bozukluklarına karşı % 14' ü uygun masa ve sandalye kullanımını, oluşabilecek yanıkları önlemek içinde % 8,5' i eldiven kullanımı yöntemini uyguladıkları görülmektedir.

Tablo 15: Ankete katılanların en fazla görülen iş kazaları değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

En fazla görülen iş kazaları	f	%
Yanık	43	61,5
Kesik	-	-
Zehirlenme	20	28,5
Yangın	7	10
Diğer	-	-
Toplam	70	100

15. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin, mesleklerinde en fazla görülen iş kazalarında % 61,5' i yanık vakalarının yaşandığını, % 28,5' i zehirlenme olaylarının, % 10' u ise yangın vakalarının yaşandığını belirttikleri görülmektedir.

4.4. Ürünlerin ticaretine ilişkin bilgiler

Tablo 16: Ankete katılanların ürün pazarlanmasının nasıl yapıldığı değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Ürün pazarlanmasının nasıl yapıldığı	f	%
Kendimiz	21	30
Toptan pazarlama	-	-
Sipariş üzerine	16	23
Satış mağazalarına veriyoruz	33	47
Toplam	70	100

16. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin ürünlerin pazarlanmasında kullandıkları yöntemlerden, % 47' si satış mağazalarına verdiklerini, % 30' u kendilerine ait mağazalarında satışa sunduklarını, % 23' ü sipariş üzerine üretim yaptıklarını bu nedenle pazarlamanın bu şekilde yapıldığını belirtmişlerdir.

Tablo 17: Ankete katılanların ürünlerin kimlere pazarlandığı değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Ürünlerin kimlere pazarlandığı	f	%
Yöre halkı	3	4
Yerli turist	6	8
Yabancı turist	3	4
Hepsi	58	84
Toplam	70	100

17. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin yapmış oldukları ürünleri % 84' ü yerli, yabancı turist ve yöre halkına pazarladıklarını, % 8' i yerli turiste, % 4' ü yöre halkına, % 4' ü yabancı turistlere pazarladıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 18: Ankete katılanların pazarlamada etken unsurlar değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Pazarlamada etken unsurlar	f	%
İşçilik kalitesi	28	40
Malzemenin kalitesi ve türü	23	33
Güven	16	23
Beğeni	3	4
Toplam	70	100

18. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin ürünlerin pazarlanmasındaki etken unsurların, % 40' ı işçilik kalitesi olduğunu, % 33' ü kullanılan malzemenin kalitesi ve türü olduğunu, % 23' ü kişiler arası oluşan güvenin, % 4' ü ise beğeni olarak belirttikleri görülmektedir.

Tablo 19: Ankete katılanların ürün satış fiyatlarının nasıl belirlendiği değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Ürün satış fiyatlarının nasıl belirlendiği	f	%
Kullanılan hammaddeye göre	14	20
Uygulanan işleme tekniğine göre	21	30
Harcanan zaman ve emeğe göre	23	33
Hepsi	12	17
Toplam	70	100

19. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 33' ü harcanan zaman ve emeğe göre, % 30' u uygulanan işleme tekniğine göre, % 20' si kullanılan hammaddeye göre, % 17' si bu üç maddenin de ürünün satış fiyatının belirlenmesinde etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 20: Ankete katılanların **en çok üretilen ürünler** değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

En çok üretilen ürünler	f	%
Kadın giyim aksesuarları	23	33
Erkek giyim aksesuarları	12	17
Ev aksesuarları	-	-
Hepsi	35	50
Toplam	70	100

20. tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin % 50' si kadın,erkek giyim aksesuarlarını ve ev aksesuarlarını ürettiklerini, % 33' ü sadece kadın giyim aksesuarlarını, % 17' si ise erkek giyim aksesuarlarını ürettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 21: Bilgi formları ile bölgede incelenen takıların yapımında **kullanılan motif özelliği** değişkenine verdikleri cevaplara göre dağılımları

Kullanılan motif özelliği	f	%
Bitkisel	14	23
Geometrik	12	20
Hayvansal	3	5
Sembolik	2	3
Bitkisel, geometrik	22	37
Geometrik, sembolik	1	2
Bitkisel, sembolik	4	7
Bitkisel, geometrik, sembolik	2	3
Toplam	60	100

21. tablo incelendiğinde, bölgede incelenen takılarda motif açısından değerlendirildiğinde % 37’ sinde bitkisel, geometrik motiflerin kullanıldığı, % 23’ ünde sadece bitkisel motiflerin kullanıldığı, % 20’ sinde geometrik motiflerin kullanıldığı, % 7’ sinde bitkisel ve sembolik motiflerin bir arada kullanıldığı, % 5’ inde hayvansal motiflerin kullanıldığı, % 3’ ünde sembolik motiflerin ve yine % 3’ ünde bitkisel, geometrik ve sembolik motiflerin bir arada kullanıldığı ve % 2’ sinde geometrik ve sembolik motiflerin kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 22: Bilgi formlarında yer alan ürünlerin çeşitlerine göre dağılımları

ÜRÜN ÇEŞİTLERİ TABLOSU								
ÜRÜN NO	Kemer	Kolye	Bileklik	Küpe	Yaka İğnesi	Yüzük	Kolye ucu	Toka
1	x							
2	x							
3		x						
4		x						
5		x						
6		x						
7		x						
8		x						
9		x						
10		x						
11		x						
12		x						
13		x						
14			x					
15			x					
16			x					
17			x					
18			x					
19			x					
20			x					
21			x					
22			x					
23			x					
24			x					
25			x					
26			x					
27			x					
28			x					
29			x					
30				x				
31				x				

32				X				
33				X				
34				X				
35				X				
36				X				
37				X				
38				X				
39				X				
40					X			
41					X			
42					X			
43					X			
44					X			
45					X			
46					X			
47					X			
48					X			
49					X			
50					X			
51					X			
52					X			
53						X		
54						X		
55						X		
56						X		
57							X	
58							X	
59								X
Toplam	2	11	16	10	13	4	2	1

22. tablo incelendiğinde, bölgede incelenen takıların 16' sını bileklik, 13' ünü yaka iğnesi, 11' ini kolye, 10' unu küpe, 4' ü yüzük, 2' sini kemer, 2' sini kolye ucu, 1' inin tokadan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 23: Bilgi formlarında yer alan ürünlerin boyutlarına göre dağılımları

ÜRÜN BOYUT DÖKÜM TABLOSU											
EN (CM)				BOY (CM)						ÇAP (CM)	
ÜRÜN NO	6-4.1	4-2.1	2-0	85-70.1	70-55.1	55-40.1	40-25.1	25-10.1	10-0	5-2.6	2.5-0
1		X		X							
2		X		X							
3		X			X						
4	X					X					
5	X					X					

6	X					X					
7	X					X					
8		X				X					
9		X				X					
10	X					X					
11		X					X				
12		X				X					
13	X					X					
14		X						X			
15		X					X				
16		X					X				
17		X					X				
18		X					X				
19		X					X				
20		X					X				
21		X					X				
22			X				X				
23			X				X				
24		X					X				
25			X				X				
26			X				X				
27			X				X				
28			X					X			
29			X				X				
30		X					X				
31		X							X		
32		X							X		
33		X							X		
34			X						X		
35		X							X		
36		X							X		
37		X							X		
38			X						X		
39		X							X		
40										X	
41		X							X		
42										X	
43										X	
44		X							X		
45		X							X		
46		X							X		
47										X	
48		X							X		
49		X							X		
50		X							X		
51										X	
52											X
53											X
54			X						X		
55											X
56			X						X		
57		X							X		
58										X	
59										X	

23. tablo incelendiğinde, bölgede incelenen takıların ürünlerin en ölçüleri incelendiğinde, 6 ürünün en ölçüsü 6-4.1 cm aralığında olduğu, 32 ürünün en ölçüsünün 4-2.1 cm aralığında olduğu, 11 ürünün ise 2-0 cm aralığında olduğu görülmektedir. Ürünlerin boy ölçüleri incelendiğinde ise; 2 ürünün boy ölçüsünün 85-70.1 cm aralığında olduğu, 1 ürünün boyunun 70-55.1 cm aralığında olduğu, 9 ürünün de 55-40.1 cm aralığında, 16 ürünün ise 40-25.1 cm aralığında olduğu görülmektedir. 2 ürünün ise 25-0 cm aralığında olduğu görülmektedir. Ürünlerin çap ölçüleri incelendiğinde ise; 7 ürünün 5-2.6 cm aralığında, 3 ürünün ise 2.5-0 cm aralığında olduğu görülmektedir.

Tablodaki verilere göre, ürünlerin en, boy, çap ölçülerinin farklı olduğu, en ölçülerinin 0-6 cm aralığında olduğu, boy ölçülerinin 0-85 cm aralığında olduğu, çap ölçülerinin ise, 0-5 cm arası olduğu görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç

Tamamı telle yapılan ve oldukça zahmetli bir üretim süreci olan telkari kendine özgü bir sanattır. Bu araştırma Mardin ilinde telkaride kullanılan araçlar, telkari yapım tekniği bu teknikle üretilen kadın takılarının çeşitliliğini saptamak amacıyla planlanmıştır.

Araştırma esnasında bu sanat dalının çok iyi tanıtılmadığı, el yapımı telkarinin yanı sıra döküm tekniği ile yapılmış olan telkarilerin insanlara sunulduğu dikkat çekmiştir.

Telkaride kullanılan araç gereçler bu teknikle üretilen takıların çeşitliliği gözlem yöntemiyle saptanmıştır. İl merkezi ve Midyat ilçesinde telkari ile uğraşan atölyeler bulunmuş ve bunların 16'sı araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

Ürünler hazırlanırken basit ve küçük araçlar kullanılmaktadır. Üretilen ürünlerin tamamı altın ve gümüş telden yapılmaktadır. Süslemelerde güverse, taş, inci gibi bazı materyaller kullanılabilir.

Ürün tasarımlarını eski takılardan, model ve kataloglardan elde ettiklerini, gümüş işlemeciliği işinden çoğunu kaldığı, çok az kişinin ise memnun olmadığını bunun sebebinin ise kendileri için garantili bir iş olmadığını ve sağlık sorunları ile karşılaştıklarını belirttikleri görülmüştür.

Çoğunluğunu 20-30 aralığında erkeklerin oluşturduğu telkari işlemecileri arasında mezuniyetlerinin çoğunluğu ortaokul ve lise olduğu görülmüştür. Günümüze değin baba

mesleği ve usta-çırak ilişkisi içerisinde öğrenilerek gelmiş ve telkari işlemeciliği yapan ustaların bu işi severek yaptığı ancak emeğinin karşılığını alamadığı bu nedenle yeni neslin bu mesleğe karşı ilgisiz oldukları, bu yüzden gelecekte yetişmiş eleman sıkıntısının ortaya çıkacağı görülmüştür.

Mardin ilinde telkari tekniğiyle kemer, küpe, kolye ,bileklik, yüzük, toka, tarak, kravat iğnesi, yaka iğnesi, çeşitli ev aksesuarları üretilmektedir. Ancak üreticiler, yurtiçi ve yurt dışına fazla açılmadıklarını bunun sebebini ise, bu sanatın yeterince tanıtılmaması ve desteklenmemesi olarak göstermektedirler. Ayrıca en önemli eksiklerinin pazarlama olduğunu ve eğitim seviyelerinin düşük olmasını dile getirmektedirler.

5.2.Öneriler

Bölgedeki bu sanat dalına bakıldığında birçok yönden eksikliklerinin ve sıkıntılarının olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

İnce işçilik isteyen bu sanat dalında erkeklerin çoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir. Bu sebeple kadınlarında atölye ortamında üretime farklı şekillerde katkısı sağlanmalıdır.

Telkari, takı sanatının önemli kollarından biridir ve bunun yitirilip gitmemesi için devlet de, desteğine büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Devlet tarafından denetlenmeli telkarinin üretim aşamasında ki sınırları belirlenmeli ve belirli bir kalitede üretim yapılması bu işin ilerlemesi açısından faydalı olacaktır.

Telkari tekniğinin sadece o bölgede ki üniversite ve meslek yüksek okullarında değil de Türkiye'nin birçok bölgesinde bulunan güzel sanatlar fakültelerinden ve meslek yüksek okullarında bu bölümün açılıp, eğitim verilip nitelikli insan gücü yetiştirilmesi amaçlanabilir.

Yüksek okullarda bu sanatla ilgili tasarımcılar yetiştirilse, okul-sanayi işbirliğinde bu sanatın gelişmesi ve ilerlemesine katkı sağlayabilir. Bu sanat dalının devlet tarafından özendirilip güvence altına alınması bu sanatın geleceğine katkı sağlayabilir.

Ayrıca bu sanatın yurtiçi ve yurtdışı, fuar ve sergilerinde yeterince temsil edilmesi tanıtımının iyi ve kapsamlı yapılması bu sanata büyük bir katkısı olacaktır.

KAYNAKÇA

AKYÜZ, G.P. 1998, Mardin İlinin Merkezinde, Köylerinde ve İlçelerinde Bulunan Kiliselerin ve Manastırların Tarihi, İstanbul, Resim Matbaacılık A.Ş.

ALTUN, A. 1971, Mardin’de Türk Devri Mimarisi, İstanbul, Gün Matbaası

ALTUN, A. 1979, Mardin ulu camii ve çifte minareler üzerine birkaç not, Ankara, Vakıflar dergisi

ATASAY Kuyumculuk, 2004, Zaman Geçer Altın Kalır, Yaşayan Anadolu Takıları, İstanbul, Atasay Kuyumculuk A.Ş.

BULDUK, A.F. 1999, Mardin Tarihi, Ankara, 1999

BÜYÜK LAROUSSE, 1986, Telkari Maddesi, İstanbul, milliyet Yayıncılık, Cilt 22

BÜYÜK KÜLTÜR ANSİKLOPEDİSİ, 1984, Ankara, Başkent Yayınevi, Cilt 8

BÜYÜLÜ KENT MARDİN, Marev Yayınları, Ankara

CROLLER INTERNATIONAL AMERICAN ENCYCLOPEDIA, 1980, İstanbul, 9. Cilt

ÇAKIROĞLU, İ. 2005, Anadolu’nun Altın Mirası, Sky Life, Mart, KIRTUNÇ, E. 1990, Anadolu Kuyumculuğu Ürünlerinden Kemer ve Tepelikler, Kültür ve Sanat, Sayı:8, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları

DEMİRBAĞ, İ. 1996, Türk Geleneksel Giyiminde Takı ve Aksesuarlar, Sanatta Yeterlilik Tezi, İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

DEMİRİZ, Y. 1984, Anadolu Türk Sanatında Süsleme ve Küçük Sanatlar, Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi, İstanbul, Görsel Yayınlar

Diyarbakır El Sanatları , 2009, Söz Ofset, D.bakır

DOLAPÖNÜ, H. 1970, Tarihte Mardin, İstanbul

ERGİNSOY, Ü. 1997, Maden Sanatı, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2. Cilt, İstanbul

ERKAPLAN,E. 2000, Eskişehir İl Merkezinde Lüle Taşından Üretilen Takı Örnekleri ve Yeni Tasarımlar, Sanatta Yüksel Lisans Tezi, Ankara

HİNİSLİOĞLU, E. 2009, Günümüzde Erzurum İlinde Üretilen takıların incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi, Ankara

GOKCESU, Z. 2002, Deri Teknikleri, Ya-pa Yayınları, İstanbul

İL TURİZM YILLIĞI, 1998

KOÇOĞLU, Y. 2006, Mardin İli Turizm Potansiyeli, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ

KURAN, A.1969, Anadolu Medreseleri, Ankara

KUŞOĞLU, M.Z. 1994, Dünkü Sanatımız-Kültürümüz, İstanbul, Ötüken Neşriyat A.Ş. Yayınları

KUŞOĞLU, M.Z. 2006, Resimli Ansiklopedik Kuyumculuk ve Maden Terimleri Sözlüğü, İstanbul, Ötüken Neşriyat A.Ş. Yayınları

KUŞOĞLU, M.Z. 1998, Telkari, Sky Life 2, Şubat, THY Sky Life Dergisi, İstanbul

KÜLTÜR VE TURİZM ENVANTERİ, 2009, Mardin Valiliği, Mardin,

MARDİN İL YILLIĞI, 1973

MERİÇBOYU, Y.A. 2001, Antikçağ'da Anadolu Takıları, İstanbul, Akbank Kültür ve Sanat Kitapları

ÖZBAĞI, T. 2002, Geleneksel Türk Takıları, Ankara, Türkiye Yayınları

POLAT, K. 1999, Diyarbakır, İli Turizm Coğrafyası, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Elazığ

SEVİN, V. 2003, Eski Anadolu ve Trakya başlangıcından Pers Egemenliğine kadar, İstanbul

SÖZEN, M. 1970, Anadolu Medreseleri, İstanbul

ŞATIR, S. 2007, Güneydoğu Anadolu Kapsamında Telkari Sanatı, Diyarbakır El Sanatları Sempozyumu, Diyarbakır

ÜLGER, N. 1997, Ankara İli Beypazarı İlçesi Kuyumculuğunda Günümüzde Üretilen Gümüş Bilezik Örnekleri ve Yeni Tasarımlar, Yayınlanmamış Sanatta Yüksek Lisans Tezi

YAŞAYAN TARİH MARDİN, 2009, Mardin valiliği, İstanbul, Berk Grafik

<http://tdkterim.gov.tr>, 2010

[http://tr. Wikipedia.org](http://tr.wikipedia.org), 18.12.2009

www.ismek.com.2010

www.furkankilic.com.2010

www.ozkuyuncu.com.2009

BİLGİFORMLARI

Şekil	:54
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Kemer
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 4 cm, 6 cm
Boy	: 85 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, Geometrik
Kaynak	: Midyat Kuyumcusu
Kompozisyon	: Kemerde geometrik ve bitkisel bezeme kullanılmıştır.

toka kısmında hafif daralan bir zemin yer almaktadır. Tek tip dolgu ve yuvarlak dolgu kullanılmıştır. Üstünde 6 yapraklı mekik dolgu uygulanmıştır. Bir üst katında da 12. yapraklı mekik dolgu tekniği süsleme yapılmıştır. Tokadan sarkıtılmış çiçek yapraklarının içi boş ve ortası güverselerle tamamlanmıştır. Kemerin geri kalan kısmında 6 yapraklı çiçek motifi kullanılmıştır. Ortada güverse yer almaktadır. Zemin tek tip dolgu tekniği ile doldurulmuştur. Motifler birleştirme halkalarıyla yan yana dizilmiştir.

Şekil	:55
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Kemer
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 3,5 cm, 6 cm
Boy	: 85 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Midyat Kuyumcusu
Kompozisyon	: Çiçek motiflerinin zincir yardımıyla yan yana yardımıyla getirilmesiyle oluşturulmuş bir örnektir. 6 yapraklı çiçek motifi olmakla beraber birinci katı düz, ikinci katı yaprakların aşağı doğru kıvrılmasıyla oluşturulmuştur. Yaprakların içi damla dolgu tekniği tamamlanmıştır. Güversellerle süsleme yapılmıştır.

Şekil	:56
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 4 cm
Boy	: 57 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Elizabet Gümüşcüsü
Kompozisyon	: Ürün telkari tekniğinin damla dolgulu yöntemiyle yapılmıştır. Damla dolgulu motiflerin yan yana, verrev olarak ve üst üste kaydırılması sonucu kompozisyon oluşturulmuştur.

Şekil	:57
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye,bileklik,küpe,yüzük
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 5 cm
Boy	: 55 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı inceliklerde 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, geometrik
Kaynak	: Sümer Telkari
Kompozisyon	: Üründe geometrik ve bitkisel bezeme uygulanmıştır. Orta kısımda 6 yapraklı çiçek motifi yapılmış ve en ortada forma uygun olarak güverse yerleştirilmiştir. Çiçeğin alt ve üst kısmında küçük dairelerden oluşan bir üçgen formu yer almaktadır.

Şekil	:58
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 5 cm
Boy	: 54 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Gap Kuyumculuk
Kompozisyon	: Ürünün tabanı mekik dolguların yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Birleşme noktalarından güverseler sarkıtılmıştır. Mekik dolguların alt ortasından aşağı doğru zincirle birleştirilmiş büyük bir damla motifi yer almaktadır. Damlaların içi de telkari tekniğiyle yapılmış olup tamamıyla doldurulmamış belli bir düzende boşluklar bırakılmıştır

Şekil	:59
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 5 cm
Boy	: 52 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, Geometrik
Kaynak	: Gap Kuyumculuk
Kompozisyon	: Üründe mekik dolgular, güverselere takılmış zincirlerle birleştirilmiştir. Ayrıca aralardan küpe çiçeği motifinden bir kompozisyon oluşturulmuş ve damla dolgu şeklinde tamamlanmıştır.

Şekil	:60
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 5 cm
Boy	: 52 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Ağırmanlar Gümüşçülük
Kompozisyon	: Motifler ardı ardına sıralanmış ve birleştirme halkalarıyla tutturulmuştur. Kompozisyonda damla formu kullanılmış ve içine mekik dolgu ve damla dolgu uygulanmıştır.

Şekil	:61
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 4 cm
Boy	: 50 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Ağırmanlar Gümüşçülük
Kompozisyon	: Üründe geometrik bezeme hakimdir. Mekik dolguların yan yana dizilmiş olduğu görülmektedir. Aralardan güverseler sarkıtılmıştır. Ayrıca mekik dolguların alt ortasında damla motifi sarkıtılmıştır. Orta kısmı boş bırakılmış ve güverse yer almıştır.

Şekil	:62
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 4 cm
Boy	: 51 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, geometrik
Kaynak	: Ağırmanlar Gümüşçülük
Kompozisyon	: Motiflerin arasında geometrik bezemeli formlar kullanılmıştır. Sarkan motiflerde S'li mekik ve yarım çiçek motifi kullanılmıştır. Ayrıca aralarda mekik dolgulu telkari mevcuttur.

Şekil	:63
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 6 cm
Boy	: 50 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, geometrik
Kaynak	: Özerin Kuyumculuk
Kompozisyon	: Sitalize edilmiş çiçek modelidir. Çiçekler aşağı doğru

ters olarak sarkıtılmıştır. Uçlarında küçük formlar yer almaktadır. Yukarı kısmı telkari mekik dolgu tekniği ile yapılmış formların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Birleşme yerlerinden güverseler sarkıtılmıştır.

Şekil	:64
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 2,5 cm
Boy	: 35 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, Geometrik
Kaynak	: Zümrüt Gümüşçülük
Kompozisyon	: Üründe 7 yapraklı (yaprakların içi boş olmak üzere) ortası güverse ile tamamlanmış çiçek formu yer almaktadır. Bu çiçekler birleştirme halkalarıyla bir araya getirilmiştir. İki çiçeğin arasında birbirine yapışık, zıt cephelere bakan damla dolgulu telkari yer almaktadır.

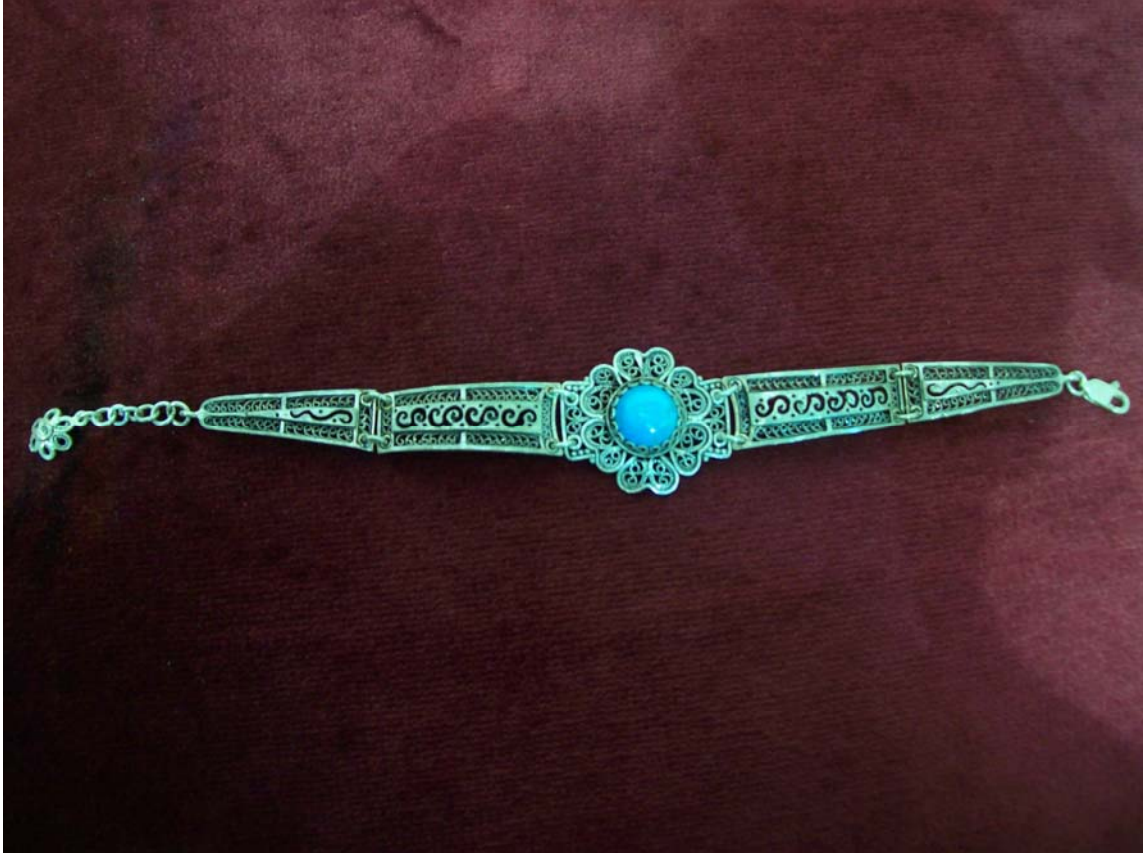
Şekil	:65
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 3,5 cm
Boy	: 50 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Zümrüt Gümüşçülük
Kompozisyon	: Bir zincir üzerine dizilen geometrik bezemelerden oluşmuştur. Damla dolgulu bir telkari örneğidir.

Şekil	:66
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 6 cm
Boy	: 55 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, geometrik
Kaynak	: Zümrüt Gümüşçülük
Kompozisyon	: Üründe geometrik ve bitkisel bezemeler bir arada kullanılmıştır. Aralarda mekik dolgular yan yana kullanılmış, birleşme yerlerinden güverseler sarkıtılmıştır. Ayrıca mekik dolguların alt ortasından sarma dolgulu 4 yapraklı yonca modeli kullanılmıştır.

Şekil	:67
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim Aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 4 cm
Boy	: 24 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı inceliklerde 925 ayar gümüş tel, taş
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, geometrik
Kaynak	: Elizabet Gümüşçüsü
Kompozisyon	: Ürün 5 parçadan oluşmaktadır. Orta kısımda madalyon yer almaktadır. Madalyonun ortasında taş bulunmaktadır. Telkari tekniği ile yapılmıştır.

Şekil	:68
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 3 cm
Boy	: 28 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel, taş
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, geometrik
Kaynak	: Ayaz Kuyumculuk
Kompozisyon	: Ürün 5 parçadan oluşmaktadır. Orta kısımda madalyon yer almaktadır. Madalyonun ortasında taş bulunmaktadır. Telkari tekniği ile yapılmıştır.

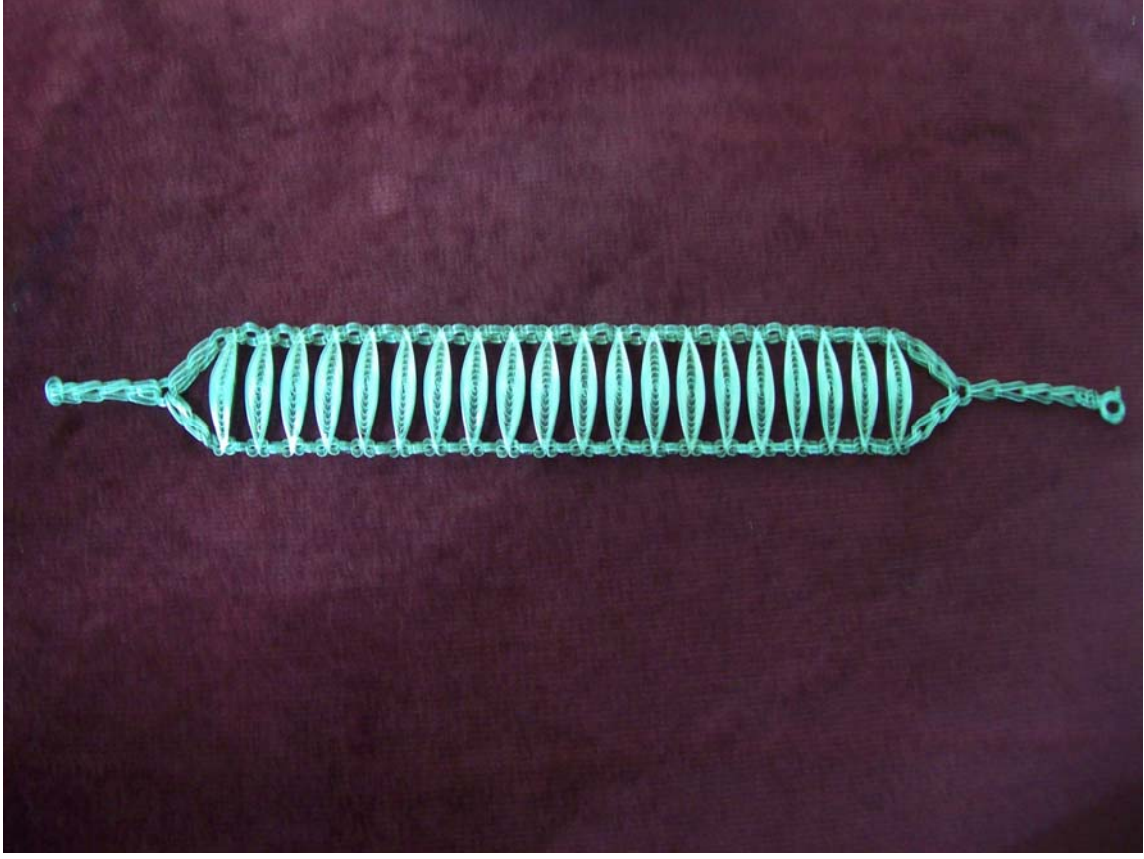
Şekil	:69
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 4 cm
Boy	: 28 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel, taş
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Ayaz Kuyumculuk
Kompozisyon	: Ürün 5 parçadan oluşmaktadır. Orta kısımda madalyon yer almaktadır. Madalyonun ortasında taş bulunmaktadır. Telkari tekniği ile yapılmıştır.

Şekil	:70
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	:Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 2 cm
Boy	: 28 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalıklıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, Geometrik
Kaynak	: Ayaz Kuyumculuk
Kompozisyon	: Ürün geometrik formların yan yana getirilmesiyle oluşturulmuştur. Orta kısmında güverselerden çiçek motifi bulunmaktadır.

Şekil	:71
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 2 cm
Boy	: 27 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, Geometrik
Kaynak	: Ayaz Kuyumculuk
Kompozisyon	: Geometrik formların yan yana getirilmesiyle Oluşturulmuş olan ürün telkari tekniği ile yapılmıştır. Motifler zincirler yardımıyla yan yana dizilmiştir. İki ucunda çiçek motifi yer almaktadır.

Şekil	:72
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 3,5cm
Boy	: 26 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Ayaz Kuyumculuk
Kompozisyon	: Enine yerleştirilmiş ve mekik dolgu şeklinde yapıлып birleştirme halkalarıyla bir araya getirilmiş motifler dizisi yer almaktadır. İki taraftan da zincirle devam edilip uçlarına klips takılmıştır.

Şekil	:73
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	:Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 4 cm
Boy	: 28 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel, taş
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, geometrik
Kaynak	: Ayaz Kuyumculuk
Kompozisyon	: Ürün 5 parçadan oluşmaktadır. Orta kısımda madalyon yer almaktadır. Madalyonun ortasında taş bulunmaktadır. Telkari tekniği ile yapılmıştır.

Şekil	:74
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	:Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 3,5 cm
Boy	: 28 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel, taş
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, geometrik
Kaynak	: Ayaz Kuyumculuk
Kompozisyon	: Ürün 5 parçadan oluşmaktadır. Orta kısımda madalyon yer almaktadır. Madalyonun ortasında taş bulunmaktadır. Telkari tekniği ile yapılmıştır.

Şekil	:75
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	:Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 1,5 cm
Boy	: 28 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Elizabet Gümüşçüsü
Kompozisyon	: Dairesel motiflerin yan yana sıralanmasıyla meydana gelmiştir. Dairelerin orta kısmında güverseler yer almaktadır. Kenarları ise vav dolgu yöntemi ile yapılmıştır.

Şekil	:76
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 1,5 cm
Boy	: 28 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Elizabet Gümüşçüsü
Kompozisyon	: Stilize edilmiş lale motifi kullanılmıştır. Telkari tekniği ile yapılmıştır. Laleler bir biri ardına sıralanarak kompozisyon oluşturulmuştur.

Şekil	:77
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 3,5 cm
Boy	: 30 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Özerin Gümüşçülük

Kompozisyon

: Üründe çiçek motifi kullanılmıştır. Damla dolgu yöntemi telkari tekniği ile yapılmıştır. Güverselerle süsleme zenginleştirilmiştir.

Şekil	:78
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 1,5 cm
Boy	: 28 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Türkiye Sakatlar Derneği
Kompozisyon	: Geometrik formun telkari tekniğiyle yapılmasıyla oluşturulmuştur. Motifler birbiri ardına sıralanıp birleştirme halkalarıyla bir araya getirilmiştir.

Şekil	:79
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 2 cm
Boy	: 26 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel, taş
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Türkiye Sakatlar Derneği
Kompozisyon	: Geometrik formla yapılmıştır. Tek tip dolgu yöntemi ile yapılmıştır. Orta kısmında taş kullanılmıştır.

Şekil	:80
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 2 cm
Boy	: 25 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Türkiye Sakatlar Derneği
Kompozisyon	: Ürünün orta kısmında taş kullanılmıştır. Çiçek motifini yaprakları telkari tekniği ile yapılmıştır.

Şekil	:81
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 2 cm
Boy	: 27 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik, bitkisel
Kaynak	: Türkiye Sakatlar Derneği
Kompozisyon	: Üründe bitkisel ve geometrik unsurlar bir arada kullanılmıştır. Orta kısımda güverse yer almaktadır.

Şekil	:82
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Bileklik
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 2 cm
Boy	: 27 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik, bitkisel
Kaynak	: Türkiye Sakatlar Derneği
Kompozisyon	: Geometrik ve bitkisel formların birbiri içine geçmesiyle oluşturulmuştur. Telkari tekniği ile yapılmıştır. Göbek kısmında güverseler bulunmaktadır.

Şekil	:83
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Küpe
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 3 cm
Boy	: 6 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Mardin Gümüş Telkari Dünyası
Kompozisyon	: Ürün iki kısımdan oluşmakta, üst kısımda üçgen alt kısımda ise daire formu yer almaktadır. İçleri telkari tekniğinin vav dolgu yöntemiyle tamamlanmıştır. Güverselerle zenginleştirilmiştir.

��kil	:84
��nceleme Tarihi	: 10.2009
��r��n ����idi	: Küpe
Kullanım ��zelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
��r��n Boyutu	
En	: 3 cm
Boy	: 6 cm
��ap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 aya gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik,bitkisel
Kaynak	: Mardin Gümüş Telkari Dünyası
Kompozisyon	: ��r��n geometrik formlarda oluşmaktadır. Formların i��i tek tip dolgu yöntemi telkari tekniği ile yapılmıştır.

Şekil	:85
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Küpe
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 2,5 cm
Boy	: 5 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, sembolik
Kaynak	: Mardin Gümüş Telkari Dünyası
Kompozisyon	: Üründe 6 yapraklı yonca motifi kullanılmış ve içleri vav dolgu yöntemi telkari tekniği ile yapılmıştır. Çiçeklerin uçlarından aşağı doğru sarkıtılmış küçük yaprak formları bulunmaktadır.

Şekil	:86
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Küpe
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari,güverse
Ürün Boyutu	
En	: 3 cm
Boy	: 6,5 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, Geometrik
Kaynak	: Mardin Gümüş Telkari Dünyası
Kompozisyon	: Ürünün orta kısmında 6 yapraklı çiçek motifi telkari tekniği ile yapılmıştır. Çiçeğin 5 yaprağını kapsayan aşağı doğru güverselerin yan yana sıralanmasıyla süsleme yapılmıştır. En altta halkayla birleştirilmiş mekik dolgular yer almaktadır. Çiçeğin üstte 6. yaprağı ayrı bir çiçek formunun bulunduğu motifle klips birleştirilmiştir.

Şekil	: 87
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Küpe
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 2 cm
Boy	: 5 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel,sembolik
Kaynak	: Mardin Gümüş Telkari Dünyası
Kompozisyon	: Ürün telkari tekniği ile yapılmıştır. İç içe geçmiş damlalar gibi görünmektedir. Uçlardan yaprak formları sarkıtılmıştır. Güverselerle zenginleştirilmiştir.

Şekil	: 88
İnceleme Tarihi	:10.2009
Ürün Çeşidi	: Küpe
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 2,5 cm
Boy	: 5 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Özerin Gümüşçülük

Kompozisyon

: Ürünün alt ve üst kısmında 6 ve 8 yapraklı çiçekler çatı olarak yer almaktadır. Yapraklar telkari tekniği ile yapılmıştır.

Şekil	:89
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Küpe
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 3 cm
Boy	: 6,5 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Mardin Gümüş Telkari Dünyası
Kompozisyon	: Küpe farklı büyüklükte 2 dairenin iç içe yerleştirilip bir kısmının telkari yöntemiyle yapıldığı görülmektedir. En altta 7 tane yaprak formu halkayla birleştirilmiştir. Küçük dairenin üst kısmından 1 tane güverse sarkıtılmıştır. Klips içi telkari tekniği ile doldurulmuş kalp formu ile birleştirilmiştir.

Şekil	:90
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Küpe
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 6 cm
Boy	: 55 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik, bitkisel,sembolik
Kaynak	: Mardin Gümüş Telkari Dünyası

Şekil	:91
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Küpe
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 2 cm
Boy	: 6 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik, sembolik, bitkisel
Kaynak	: Mardin Gümüş Telkari Dünyası
Kompozisyon	: Ürün tek tip dolgulu telkari yöntemi ile yapılmıştır. Uçlarından küçük yapraklar sarkıtılmıştır.

Şekil	:92
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Küpe
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 3 cm
Boy	: 6 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik, sembolik
Kaynak	: Mardin Gümüş Telkari Dünyası
Kompozisyon	: Kompozisyonunda iç içe geçmiş farklı büyüklüklerde geometrik formlar kullanılmıştır. İç kısımları tek tip dolgu tekniği ile tamamlanmıştır. Alt kısmında damla şeklinde formlar sarkıtılmıştır. Klips sembolik formla birleştirilmiştir.

Şekil	:93
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	:
Boy	:
Çap	: 5 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Dilmeç Gümüşçülük
Kompozisyon	: Ürün iki sıra olmak kaydıyla 8 yapraklı ve telkari tekniği mekik dolgu yöntemiyle yapılmış çiçek formu mevcuttur. En orta kısmı güverselerle süslenmiştir.

Şekil	:94
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 3,5 cm
Boy	: 7 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel,geometrik
Kaynak	: Dilmeç Gümüşçülük
Kompozisyon	: Stilize edilmiş çiçek formudur. Küçük çiçekler yarım olarak tasarlanıp içi telkari tekniği ile yapılmıştır. Büyük çiçeğin alt yapraklarında damla ve tek tip dolgu yöntemi ile yapılmıştır. Üst yapraklarında ise mekik dolgu yöntemi uygulanmıştır. Tohum kısmı güverselerle zenginleştirilmiştir.

Şekil	:95
İnceleme Tarihi	: 08.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	:
Boy	:
Çap	: 5 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, geometrik
Kaynak	: Dilmeç Gümüşçülük
Kompozisyon	: Üründe yıldız formu telkari tekniği ile yapılmıştır. Formun iç kısmı mekik, damla ve tek tip dolgu yöntemleri ile tamamlanmıştır.

Şekil	:96
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	:
Boy	:
Çap	: 5 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: İrdam Kuyumcusu
Kompozisyon	: Üründe geometrik olarak hazırlanmış çatının içi telkari tekniği ile yapılmış olup mekik dolgu ve yuvarlak dolgu yöntemleri uygulanmıştır. En orta kısmında güverse yer almaktadır.

Şekil	:97
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 3 cm
Boy	: 4 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Hayvansal
Kaynak	: Özkan Kuyumculuk
Kompozisyon	: Üründe stilize edilmiş balık formu kullanılmıştır. Baş kısmında yuvarlak dolgu, gövde kısmında ise damla dolgu tekniği uygulanmıştır. Kanat ve kuyruk kısmında tek tip dolgu ile tamamlanmıştır. Yardımcı süsleme olarak güverseler kullanılmıştır.

Şekil	:98
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 4 cm
Boy	: 5 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel,geometrik
Kaynak	: Özkan Kuyumculuk
Kompozisyon	: Stilize edilmiş çiçek formu kullanılmıştır. Çiçek bölümünde yuvarlak dolgu, yapraklarda ise tek tip dolgu kullanılmıştır. Yardımcı süsleme unsuru olarak güverseler uygun yerlerde kullanılmıştır.

Şekil	:99
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 2,5 cm
Boy	: 5 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel, gerçek inci
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Özkan Kuyumculuk
Kompozisyon	: Stilize edilmiş çiçek motifi kullanılmıştır. Yapraklarda damla dolgu, çiçekte ise mekik dolgu telkari tekniği ile yapılmıştır. Çiçeğin göbek kısmında gerçek inci kullanılmıştır.

Şekil	:100
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	:
Boy	:
Çap	: 4 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Hayvansal
Kaynak	: Oktay Kuyumcusu
Kompozisyon	: Üründe stilize edilmiş hayvan formlarından baykuş formu kullanılmıştır. Motifte damla dolgu, mekik dolgu ve tek tip dolgu son derece uyumlu bir biçimde bir arada kullanılmıştır. Ayrıca farklı boylarda güverselerle süsleme zenginleştirilmiştir.

Şekil	:101
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 3 cm
Boy	: 4 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Hayvansal
Kaynak	: Dilmeç Gümüşçülük
Kompozisyon	: Stilize edilmiş kelebek formu damla dolgu telkari tekniği ile yapılmıştır. Kelebeğin anten kısımlarında güverseler kullanılmıştır.

Şekil	:102
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 3,5 cm
Boy	: 5,5 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Oktay Kuyumcusu
Kompozisyon	: Üründe bitkisel bezeme kullanılmıştır. Gül modelidir. Güverselerle zenginleştirilmiştir.

Şekil	:103
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 2,5 cm
Boy	: 5 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Özkan Kuyumculuk
Kompozisyon	: Stilize edilmiş çiçek modelidir. Yapraklarda vav dolgu uygulanmıştır. Çiçekte ise mekik dolgu yöntemi telkari tekniği ile yapılmıştır. Orta kısımda küçük güverseler yer almaktadır.

Şekil	:104
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	:
Boy	:
Çap	: 4 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel, sembolik
Kaynak	: Oktay Kuyumcusu
Kompozisyon	: Rüzgar gülü formu telkari tekniği ile yapılmıştır. Vav dolgu yöntemi uygulanmıştır. Ortada içi boş bırakılmış çiçek formu yer almaktadır. Güverseler uygun yerlerde kullanılmıştır.

Şekil	:105
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yaka iğnesi
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	:
Boy	:
Çap	: 2 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Sembolik
Kaynak	: Ercan Kuyumcusu
Kompozisyon	: Hilal formu kullanılmıştır. İç kısmı telkari tekniği ile doldurulmuştur. Hilalin uç kısımları yukarı olacak şekilde alt kısmında iğnesi bulunmaktadır.

Şekil	:106
İnceleme Tarihi	: 10.2009
Ürün Çeşidi	: Yüzük
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	:
Boy	:
Çap	: 2 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Özkan Kuyumculuk
Kompozisyon	: Ürünün orta kısmında içi boş 8 yapraklı çiçek formu yer almaktadır. Dış kısmında rüzgar gülü formu kullanılmış ve içi vav dolgu telkari tekniği ile doldurulmuştur. Uçlarda ve ortada farklı boylarda güverseler kullanılmıştır.

Şekil	:107
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yüzük
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	: 2 cm
Boy	: 3 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik, bitkisel
Kaynak	: Özkan Kuyumculuk
Kompozisyon	: Üründe oval form kullanılmış ve içi vav dolgu telkari tekniği ile yapılmıştır. Orta kısımda içi boş 8 yapraklı çiçek bulunmaktadır. Uçlarda ve ortalarda farklı boylarda güverseler kullanılmıştır.

Şekil	:108
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yüzük
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari, güverse
Ürün Boyutu	
En	:
Boy	:
Çap	: 2 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Özkan Kuyumculuk
Kompozisyon	: Sekiz yapraklı çiçek motifi kullanılmış ve içi tek tip dolgu telkari tekniği ile yapılmıştır. Ortası güverse ile tamamlanmıştır.

Şekil	:109
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Yüzük
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 1,5 cm
Boy	: 2 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Geometrik
Kaynak	: Ercan Kuyumcusu
Kompozisyon	: Kompozisyonda dikdörtgen form kullanılmış ve içi telkari tekniği ile yapılmıştır.

Şekil	:110
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye ucu
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	: 3 cm
Boy	: 5 cm
Çap	:
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Sembolik, Geometrik
Kaynak	: Engin Gümüşçülük
Kompozisyon	: Sembolik motif kullanılmış ve içi yuvarlak dolgu ve mekik dolgu yöntemi ile telkari tekniği uygulanmıştır.

Şekil	:111
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Kolye ucu
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	:
Boy	:
Çap	: 3 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Engin Gümüşçülük
Kompozisyon	: Üründe beş yapraklı çiçek motifi kullanılmış ve iç kısımları damla dolgu ve yuvarlak dolgu telkari tekniği ile yapılmıştır.

Şekil	:112
İnceleme Tarihi	: 09.2009
Ürün Çeşidi	: Toka
Kullanım Özelliği	: Giyim aksesuarı
Yapım Tekniği	: Telkari
Ürün Boyutu	
En	:
Boy	:
Çap	: 5 cm
Kullanılan Materyal	: Farklı kalınlıklarda 925 ayar gümüş tel
Süslemede Kullanılan Motifler	: Bitkisel
Kaynak	: Oktay Kuyumcusu
Kompozisyon	: Rüzgar gülü motifi vav dolgu yöntemi telkari tekniği ile yapılmıştır.

ANKET FORMU

1. Cinsiyet

a) Kadın

b) Erkek

2. Deneğin yaşı

3. Öğrenim durumu

a) Oku-yazar değil

b) Okur-yazar

c) İlkokul

d) Ortaokul

e) Lise ve dengi

f) Üniversite

4. Ailenin geçim kaynağı

a) Gümüş işlemeciliği

b)

5. Gümüş telkari yapımına kaç yaşında başladınız?

6. Gümüş telkari işlemeciliğini kaç yıldır yapıyorsunuz?

7. Gümüş telkari işlemeciliğini kimden öğrendiniz?

a) Aile

b) Kendi kendine

c) Ustadan

d) Kurstan

8. Niçin bu mesleği seçtiniz?

a) Baba mesleği

b) Yöresel el sanatı olduğu için

c) Gelirinin iyi olduğu için

d) İş garantisi olduğu için

e) Diğer

9. Gümüş işlemeciliğinden memnun musunuz ?

a) Evet

b) Hayır

10. Yaptığınız işle ilgili karşılaştığınız güçlükler nelerdir?

a) Emegimin karşılığını alamıyorum

b) Yorucu bir uğraş olması

c) Maliyetinin yüksek olması

d) Diğer

11. Bu mesleğin geleceği ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

a) Daha iyi olabilir

b) Aynı şekilde devam eder

- c) Zamanla kaybolur
- d) Diğer

12. Hammaddeyi nasıl temin ediyorsunuz?

- a) Külçe halinde
- b) Levha halinde
- c) Tel halinde
- d) Hepsi

13. Hammaddeyi sağlamada sorun yaşıyor mu?

- a) Evet (.....)
- b) Hayır

14. Tasarımı nasıl oluşturunuz?

- a) Kendim oluştuyorum
- b) Eski takılardan esinleniyorum
- c) Model ve kataloglar
- d) Sipariş üzerine
- e) Hepsi

15. Ürünlerde daha çok hangi motifler kullanılıyor?

- a) Bitkisel
- b) Hayvansal
- c) Geometrik
- d) Sembolik
- e) Hepsi

16. Ürünün muhafazasında kullanılan yöntemler nelerdir?

- a) Kimyasal ürünler
- b) Havalandırma
- c) Gün ışığından koruma
- d) Diğer

17. Bu mesleğin neden olduğu fiziksel rahatsızlıklar nelerdir?

- a) Göz bozukluğu
- b) Solunum yolu
- c) Duruş bozukluğu
- d) Diğer

18. Meslekten dolayı oluşan rahatsızlıklara karşı ne önlemler alıyorsunuz?

- a) Gözlük kullanımı
- b) Maske kullanımı
- c) Eldiven kullanımı
- d) Beslenme
- e) Havalandırma
- f) Uygun masa ve sandalye kullanımı

19. Bu meslekte en fazla görülen iş kazaları nelerdir?

- a) Yanık
- b) Kesik

- c) Zehirlenme
- d) Yangın
- e) Diğer

20. Ürünlerin pazarlanmasını nasıl yapıyorsunuz?

- a) Kendimiz
- b) Toptan pazarlama
- c) Sipariş üzerine
- d) Satış mağazalarına veriyoruz

21. Ürünlerinizi kimlere pazarlıyorsunuz?

- a) Yöre halkı
- b) Yerli turist
- c) Yabancı turist
- d) Hepsi

22. Pazarlamada etken unsurlar nelerdir?

- a) İşçilik kalitesi
- b) Malzemenin türü ve kalitesi
- c) Fiyatı
- d) Güven
- e) Beğeni

23. Ürünlerin satış fiyatını neye göre belirliyorsunuz?

- a) Kullanılan hammaddeye göre
- b) Uygulanan işleme tekniğine göre
- c) Harcanan zaman ve tekniğe göre
- d) Diğer

24. Daha çok hangi tür ürünleri üretiyorsunuz?

- a) Kadın giyim aksesuarları
- b) Erkek giyim aksesuarları
- c) Ev aksesuarları
- d) Hepsi

25. Yörede bu sanatın geliştirilmesi için önerileriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

Teşekkürler